

Národní zpráva Energetického regulačního úřadu o elektroenergetice a plynárenství v České republice za rok 2014

červenec 2015

Seznam nejpoužívanějších zkratek

ČR	Česká republika
ERÚ	Energetický regulační úřad
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
ČEPS	český provozovatel přenosové soustavy
OTE	český operátor trhu
APG	rakouský provozovatel přenosové soustavy
SEPS	slovenský provozovatel přenosové soustavy
PXE	Energetická burza PXE
EEX	Lipská energetická burza EEX
CEER	Rada evropských energetických regulátorů
ACER	Agentura pro spolupráci energetických regulátorů
ÚRSO	Úřad pre reguláciu sieťových odvetví (slovenský regulátor)
URE	Urząd Regulacji Energetyki (polský regulátor)
MEKH	Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (maďarský regulátor)
ANRE	Antoritatea Nationala de Reglementare in domeniul Energiei (rumunský regulátor)
ENTSO-E region CEE	Evropská síť provozovatelů přenosových soustav elektřiny region střední a východní Evropy
EU	Evropská unie
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
3. balíček	též třetí energetický nebo 3. liberalizační balíček – soubor pěti legislativních aktů přijatých za předsednictví České republiky v Radě Evropské unie
REMIT	nařízení o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií
EZ	energetický zákon
OZE	obnovitelné zdroje energie
MC	market coupling
PCI	projekty společného zájmu

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Hlavní události na trhu s elektřinou a plynem	3
3.	Elektřina.....	5
3.1.	Regulace sítí	6
3.1.1	Unbundling	6
3.1.2	Fungování z technického hlediska	6
3.1.3	Síťové tarify uplatňované za propojení a přístup.....	7
3.1.4	Přeshraniční problematika	8
3.1.5	Soulad s dalšími právními předpisy (compliance).....	17
3.2.	Prosazování hospodářské soutěže.....	17
3.2.1	Velkoobchodní trhy	18
3.2.2	Maloobchodní trhy	20
3.2.2.2	Doporučení k cenám dodávek, provádění šetření a uplatňování opatření k prosazování efektivní hospodářské soutěže	21
4.	Plyn.....	23
4.1.	Regulace sítí	23
4.1.1.	Unbundling	23
4.1.2	Fungování z technického hlediska	24
4.1.3	Síťové tarify a tarify LNG (zkapalněný zemní plyn) uplatňované za připojení a přístup	26
4.1.4	Přeshraniční problematika	28
4.1.5	Soulad s dalšími právními předpisy (compliance).....	30
4.2.	Prosazování hospodářské soutěže.....	30
4.2.1	Velkoobchodní trhy	30
4.2.2	Maloobchodní trhy	34
4.2.2.2	Doporučení k cenám dodávek, provádění šetření a uplatňování opatření k prosazování efektivní hospodářské soutěže	37
5.	Ochrana spotřebitele a řešení sporů v elektroenergetice a plynárenství.....	38
5.1	Ochrana spotřebitele	38
5.2	Řešení sporů	39

1. Úvod

Česká republika prostřednictvím Energetického regulačního úřadu (dále též ERÚ nebo úřad) předkládá Evropské komisi již v pořadí jedenáctou Národní zprávu o elektroenergetice a plynárenství, a plní tak svoji vykazovací a oznamovací povinnost v souladu s příslušnými směrnici a nařízeními.

Energetický regulační úřad působí v souladu se zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále též EZ nebo energetický zákon), do něhož Česká republika (dále též ČR) promítla příslušná ustanovení třetího energetického balíčku.

V roce 2014 se úřad aktivně podílel na přípravě novelizace energetického zákona a zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů. Úřad se dále aktivně věnoval ochraně zájmů zákazníků a spotřebitelů v energetice a v rámci přípravy na systém mimosoudního řešení sporů byla na úřadu zřízena funkce ombudsmana ERÚ. Kromě toho se úřad aktivně zapojil do přípravy legislativy podporující zvýšení ochrany spotřebitele podle nařízení a směrnic Evropské unie (dále též EU).

V loňském roce došlo také k úspěšnému propojení denních trhů s elektřinou v ČR, na Slovensku, v Maďarsku a Rumunsku na principu implicitní alokace přeshraničních kapacit. Značnou pozornost věnovala ČR problematice neplánovaných kruhových toků, které ohrožují další integraci trhů v regionu střední a východní Evropy (dále též region CEE).

V oblasti integrace velkoobchodního trhu s plynem měla i v tomto roce zásadní význam spolupráce s polským regulačním úřadem ve věci projektu polsko-českého plynovodu Stork II.

Z podnětu ERÚ se i nadále významně posilovala permanentní funkční platforma energetických regulátorů zemí Visegrádské čtyřky (dále též V4). Na setkání regulačních úřadů V4 s ředitelem Agentury pro spolupráci energetických regulátorů (dále též ACER) v České republice prosinci 2014 účastníci setkání konstatovali, že liberalizace trhů s energiemi a jejich kontrola musí mít přínos zejména pro konečné spotřebitele.

S ohledem na vzniklou geopolitickou krizi v rámci pravomoci regulátora v oblasti energetické bezpečnosti úřad posílil i spolupráci s relevantními vládními organizacemi Spojených států amerických i s východoevropskými úřady a společnostmi, včetně Ukrajiny a Ruska.

2. Hlavní události na trhu s elektřinou a plynem

V roce 2014 byla iniciována a rovněž přijata novela energetického zákona a zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, jejichž gestorem je Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále též MPO) a na jejichž tvorbě se ERÚ také aktivně podílel. Důvodem novelizace bylo upřesnění postupu účtování a hrazení ceny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny. Tato novela zákonem č. 90/2014 Sb. nabyla účinnosti 21. 5. 2014.

Energetický regulační úřad se dále podílel na přípravě velké novely energetického zákona a zákona o podporovaných zdrojích energie ve spolupráci s MPO, které je předkladatelem zákona a gestorem. Příprava velké novely energetického zákona probíhala zejména s ohledem na potřebu zajištění souladu s novým občanským zákoníkem a s nově přijatým kontrolním řádem, dále s ohledem na posílení ochrany spotřebitele a také v souvislosti s nutností odstranit nesrovnalosti, které vyplynuly z dosavadních zkušeností

účastníků trhu s energiemi. Potřeba novelizace energetického zákona vyvstala rovněž v souvislosti s novou evropskou legislativou, kterou je třeba implementovat do právního řádu, přičemž se jedná zejména o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES, a dále rovněž nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií.

Zároveň s velkou novelou energetického zákona byla připravována rozsáhlá novelizace zákona č. 165/2012 Sb. Hlavními důvody novelizace zákona o podporovaných zdrojích energie je zejména nutnost implementace některých ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti v oblasti podpory vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a v oblasti vysokoúčinných soustav zásobování tepelnou energií (přičemž některá ustanovení směrnice jsou implementována shora uvedenou novelou energetického zákona), a dále požadavky vyplývající z rozhodnutí o notifikaci zákona č. 165/2012 Sb. u Evropské komise v oblasti podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů energie: řízení SA.35177 (2013/N) – Podpora energie z obnovitelných zdrojů a vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla u poskytování podpory podle zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie. V neposlední řadě došlo rovněž k úpravě některých ustanovení v souvislosti s požadavky, které vycházejí z aplikační praxe, a požadavky na zlepšení kontrolního procesu a na optimalizaci vynakládání prostředků na podporu.

Novela obou zákonů prošla meziresortním připomínkovým řízením, následně byla předložena vládě a na konci roku 2014 byla předložena do 1. čtení v Poslanecké sněmovně parlamentu ČR.

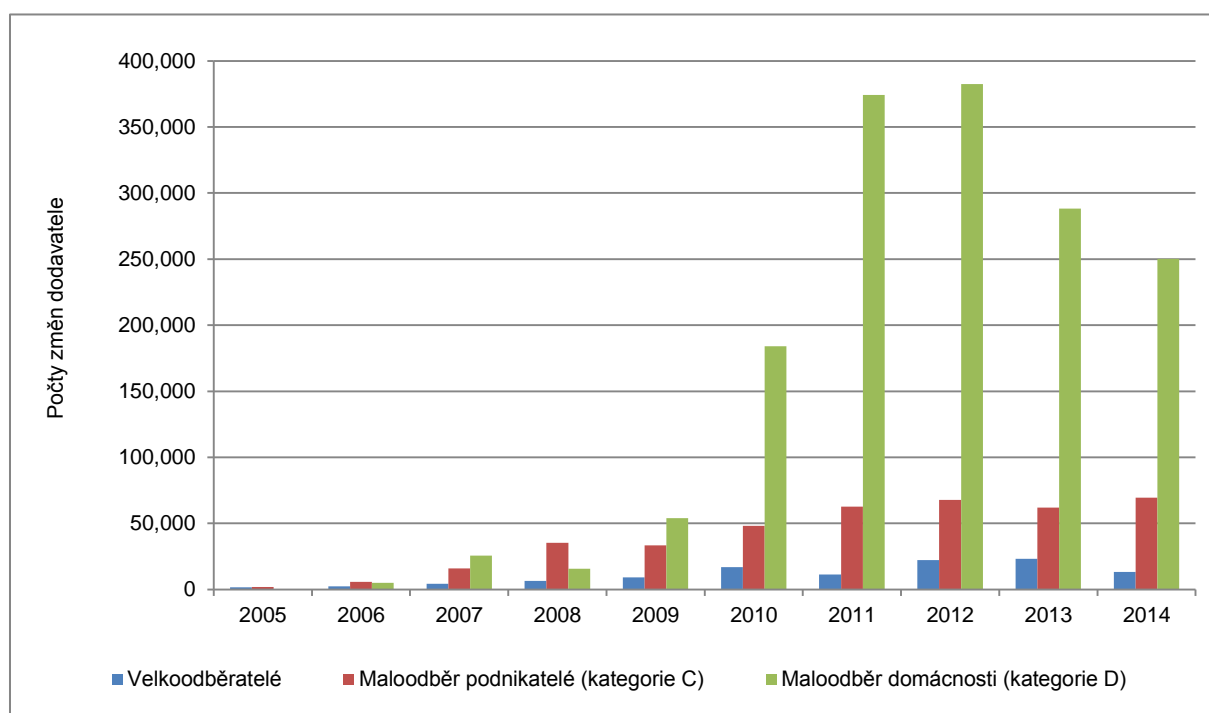
V loňském roce došlo také k úspěšnému propojení denních trhů s elektřinou v ČR, na Slovensku, v Maďarsku a Rumunsku na principu implicitní alokace přeshraničních kapacit. Dále bylo rovněž operátorem trhu, společností OTE, a.s., zahájeno vydávání záruk původu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Významnou změnou pro zákazníky na trhu s elektřinou v roce 2014 bylo také omezení maximální ceny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny na 495 Kč/MWh v zákoně č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Díky stanovení maximální výše ceny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny mají zákazníci jistotu, že na provozní podporu podporovaných zdrojů elektřiny nezaplatí více. Ve srovnání s loňským rokem změnilo dodavatele elektřiny o 10,7 procenta méně zákazníků.

Na trhu s plynem došlo k zásadní změně kapitálové struktury společnosti NET4GAS, s.r.o., kdy došlo k výraznému snížení jejího základního jmění. Toto snížení bylo ze strany ERÚ monitorováno s cílem zabránit případnému ohrožení finanční stability provozovatele přepravní soustavy. Oproti předchozímu roku došlo na maloobchodním trhu k mírnému poklesu počtu obchodníků s plynem. Také počet změn dodavatele byl ve srovnání s rokem 2013 nižší o 33 procent. Jedním z klíčových kroků ERÚ v roce 2014 bylo vydání historicky prvního koordinovaného rozhodnutí s polským regulátorem (Urząd regulacji energetyki - URE) o schválení přeshraničního přidělení nákladů na investici polsko-českého plynovodu STORK II a plynovodu Moravia, kdy ERÚ dosáhl významného snížení částky, která dopadne do regulovaných cen pro konečné spotřebitele v ČR proti původnímu požadavku předkladatelů žádosti. Energetický regulační úřad se také podílel na řešení problematiky mezinárodních projektů, zejména v rámci zemí V4 a s Rakouskem.

3. Elektřina

V roce 2014 pokračoval meziroční pokles počtu změn dodavatele elektřiny, který započal v roce 2013. Na rozdíl od let 2011 a 2012, kdy se dodavatelé elektřiny opírali zejména o podomní prodej, užívají dnes k boji o zákazníka jiné nástroje, jako jsou zejména reklamní kampaně, účast v hromadných elektronických aukcích pro skupiny zákazníků, nebo akvizice slabších konkurentů. Zároveň se velcí dodavatelé elektřiny naučili pracovat se svými portfolii zákazníků, nabízejí alternativní produktové řady ke svým hlavním produktovým řadám a zákazník tak nemusí kvůli změně produktu silové elektřiny měnit svého dodavatele. Tuto skutečnost dokládá graf č. 1, který ukazuje vývoj počtu změn dodavatele elektřiny od roku 2005 do roku 2014. V roce 2014 změnilo dodavatele elektřiny celkem přibližně 333 tisíc zákazníků, což představuje meziroční pokles změn dodavatele elektřiny o 10,7 procenta (blíže viz kapitola 3.2.2.1). Detailní pohled ukazuje pokles změn dodavatelů elektřiny především u malooběru domácností. Meziroční zvýšení počtu převodů odběrných míst k jinému dodavateli bylo zaznamenáno pouze v segmentu malooběru podnikatelů.

Graf 1: Roční změny dodavatele elektřiny u hlavních kategorií zákazníků

Zdroj: OTE, a.s., vlastní úprava

Úřad na svých internetových stránkách zveřejňoval průběžně informace, které mohou sloužit pro kvalifikovaný výběr dodavatele. Informoval zde nejen o možnostech a postupech při změně dodavatele elektřiny, struktuře nabízených služeb a cenách dodavatelů prostřednictvím interaktivního kalkulátoru cen elektřiny, ale i o reakcích z liberalizovaného trhu. Kalkulátor elektřiny patřil v průběhu roku 2014 k nejnavštěvovanějším aplikacím na internetových stránkách úřadu. Zatímco v předchozích letech byla většina změn dodavatele elektřiny způsobena přechodem zákazníků od původních dodavatelů vertikálně integrovaných společností k alternativním dodavatelům, v posledních letech byl již trh natolik likvidní, že nebylo možné charakterizovat hlavní směr změny dodavatele. V zásadě se zákazníci řídili nejnižší cenou.

3.1. Regulace sítí

3.1.1 Unbundling

Novela energetického zákona, kterou již v předchozím období ČR implementovala směrnici 2009/72/ES Evropského parlamentu a Rady o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou, významně upravila právní předpisy v oblasti problematiky unbundlingu, přičemž měla zásadní význam nejen z hlediska právní úpravy samotného unbundlingu provozovatele přenosové soustavy, ale i z hlediska rozšíření pravomocí ERÚ v oblasti dohledu, kontroly a sankcí za porušení pravidel pro oddělení.

Pokud jde o unbundling provozovatelů distribučních soustav, byl čl. 26 směrnice 2009/72/ES již v předchozím období implementován prostřednictvím ustanovení § 25a a § 11 odst. 1 písm. m) EZ.

3.1.2 Fungování z technického hlediska

V roce 2014 nabyla platnosti novela zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, daná zákonem č. 90/2014 Sb. ze dne 23. dubna 2014 s účinností některých ustanovení dnem 1. července 2014. V této souvislosti došlo k dílčím změnám systému vyplácení podpory.

V této souvislosti a se změnou systému bylo nezbytné připravit novou metodiku regulace, která byla zakotvena ve vyhlášce č. 436/2013 Sb. o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen v elektroenergetice a teplárenství a o změně vyhlášky č. 140/2009 Sb., o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen, ve znění pozdějších předpisů, která nahradila v oblasti elektroenergetiky vyhlášku č. 140/2009 Sb.

Práva a povinnosti výrobce, včetně výrobce z obnovitelných zdrojů jsou definována v § 23 EZ. V souladu s odst. 1 písm. a) uvedeného paragrafu má každý výrobce právo připojit své zařízení k elektrizační soustavě, pokud splňuje podmínky připojení a obchodní podmínky. Zároveň má právo podle § 23 odst. 1 písm. b) a c) EZ dodávat elektřinu ostatním účastníkům trhu, do jiných států, nebo pro vlastní spotřebu.

Právo na výplatu podpory nově připojených výrobců energie z obnovitelných zdrojů je dáno novelou zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie (účinnou od 23. dubna 2014), kde je určena forma podpory pro konkrétní druh zdroje, případně pro velikost instalovaného výkonu.

Zodpovědnost za regulační energii nese společnost ČEPS, a. s., která zajišťuje kvalitu a spolehlivost dodávky elektřiny na úrovni přenosové soustavy pomocí systémových služeb. Finanční prostředky pro zajištění těchto služeb jsou hrazeny formou regulovaného příspěvku v ceně za spotřebované množství elektřiny konečnými zákazníky.

V oblasti kvality dodávek elektřiny byla činnost úřadu zaměřena na přípravu podkladů pro nastavení regulace kvality elektřiny na IV. regulační období. Současně byly nastaveny ukazatele kvality a jejich parametry na následující regulační rok 2015 pro oblast distribuce elektřiny. Uvedené vychází ze zprávy úřadu o metodice regulace III. regulačního období, která zavádí tzv. motivační regulaci kvality, jejímž cílem je nastavení požadované úrovně kvality poskytovaných služeb ve vztahu k jejich ceně. Cílem regulace kvality je snižovat počty a doby trvání přerušení distribuce elektřiny.

Dále byla činnost úřadu zaměřena na sledování dodržování standardů kvality dodávek elektřiny předepsaných vyhláškou č. 540/2005 Sb., o kvalitě dodávek elektřiny a souvisejících

služeb v elektroenergetice. Úroveň kvality v distribučních soustavách je určena ukazateli nepřetržitosti dodávek elektřiny podle § 21 vyhlášky č. 540/2005 Sb., kvalita dodávek. Vyhláškou jsou definovány základní ukazatele nepřetržitosti, a to průměrný počet přerušení distribuce elektřiny u zákazníků v hodnoceném období (SAIFI), průměrná souhrnná doba trvání přerušení distribuce elektřiny u zákazníků v hodnoceném období (SAIDI) a průměrná doba trvání jednoho přerušení distribuce elektřiny u zákazníků v hodnoceném období (CAIDI). Výsledky sledování za rok 2014 jsou uvedeny v tabulce 1. Výsledky budou využity pro budoucí úpravu vyhlášky ve smyslu zpřísnění předepsaných limitů či zavedení cílenějších standardů a především pro nastavení parametrů motivační regulace kvality.

Tabulka 1: Ukazatele nepřetržitosti distribuce v roce 2014

Ukazatel *	ČEZ Distribuce	E.ON Distribuce	PREdistribuce	Česká republika
SAIFI [přerušení/rok]	2,77	2,27	0,74	2,38
SAIDI [min/rok]	281,42	409,3	43,37	283,22
CAIDI [min]	101,55	180,3	58,73	119,21

*systémové ukazatele, které zahrnují veškeré kategorie přerušení dle přílohy č. 4 k vyhlášce č. 540/2005 Sb., kvalita dodávek

Zdroj: ERÚ

3.1.3 Síťové tarify uplatňované za propojení a přístup

Energetický regulační úřad v souladu s EZ a vyhláškou č. 436/2013 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen v elektroenergetice a teplárenství a o změně vyhlášky č. 140/2009 Sb., stanovuje každoročně regulované ceny související s dodávkou elektřiny. Jejich výši zásadně ovlivňuje především výše celkové spotřeby, cena silové elektřiny pro krytí ztrát v sítích, sjednaná hodnota rezervované kapacity a inflační faktory.

Ceny za služby sítě se skládají z ceny za přenosové a distribuční služby, které jsou dále rozděleny na cenu za použití sítě vztáženou na jednotku odebraného množství elektřiny a cenu za rezervovanou kapacitu sítě stanovenou jako fixní měsíční poplatek.

Cenu za použití sítě přenosové soustavy ovlivňuje výše ztrát v přenosové soustavě a cena silové elektřiny na krytí těchto ztrát. Předpokládaná výše ztrát meziročně poklesla o více než 11 procent, a to zejména výrazným zpřesněním predikce vlivu neplánovaných přeshraničních toků energie, zároveň výši ceny za použití sítě příznivě ovlivnil pokles ceny silové elektřiny na krytí ztrát o 20,5 procenta. Výsledkem obou vlivů pak byl pokles ceny za použití sítě přenosové soustavy o 43,9 procenta. Cena za rezervaci kapacity přenosové sítě meziročně zůstala na přibližně stejné úrovni (nárůst o 0,01 procenta).

Obdobně jako u přenosu, tak i u distribuce slouží cena za použití sítě ke krytí ztrát v sítích. Její výše byla pro rok 2014 rovněž příznivě ovlivněna poklesem ceny silové elektřiny, přičemž plánovaná spotřeba zákazníků zůstává meziročně na přibližně shodné úrovni, stejně tak jako příspěvek na decentralní výrobu. Tento příznivý vývoj parametrů způsobil meziroční pokles ceny za použití sítě na hladině velmi vysokého napětí (dále jen VVN) o 32,1 procent, na hladině vysokého napětí (dále jen VN) poklesla tato cena téměř o 27,6 procent oproti ceně roku 2013. Ceny za rezervovanou kapacitu na jednotlivých napěťových hladinách jsou především ovlivněny sjednanými technickými hodnotami rezervované kapacity, velikostí investic na příslušné napěťové hladině a cenou za rezervaci kapacity na úrovni nadřazené přenosové soustavě. Jednotková cena za rezervovanou kapacitu v hodnoceném roce na hladině VVN poklesla o 3,7 procenta, na hladině VN pak poklesla o 4,6 procenta.

Mezi ceny distribuce elektřiny patří i regulovaná cena na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny (dále jen „cena za podporované zdroje“). V průběhu roku 2014 byl zachován princip vyplácení provozní podpory elektřiny provozovatelům podporovaných zdrojů elektřiny a rovněž na shodných principech jako v roce 2013 byla zachována i podpora decentrální výroby elektřiny dle podmínek stanovených v zákoně č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Novelizací zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie byla stanovena maximální výše ceny na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny na 495 Kč/MWh. Náklady na provozní podporu elektřiny a tepla neuhrazené výše uvedenou cenou jsou uhrazeny ze státní dotace, která pro hodnocený rok byla ve výši 15,7 mld. Kč. Toto zákonné opatření mělo za důsledek pokles ceny na podporované zdroje oproti roku 2013 o 15,1 procenta. Tato položka měla však i nadále značný podíl na celkové výši regulovaných cen.

Cena za poskytování systémových služeb je účtována provozovatelem přenosové soustavy. Systémové služby slouží k zajištění elektrizačního systému ČR a vyrovnávání výkonové bilance mezi výrobou elektřiny a její spotřebou. Tyto služby zajišťuje provozovatel přenosové soustavy zejména prostřednictvím nákupu tzv. podpůrných služeb. Cena za systémové služby díky výhodnějšímu nákupu podpůrných služeb meziročně klesla o 9,8 procenta.

V oblasti podmínek připojení nedošlo v roce 2014 k žádným změnám. Podmínky připojení nového odběratele a výrobce elektřiny k distribuční nebo přenosové soustavě včetně způsobu výpočtu podílu nákladů žadatele spojených s připojením a se zajištěním požadovaného příkonu jsou vymezeny vyhláškou č. 51/2006 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě, ve znění pozdějších předpisů. Vlastní technické podmínky připojení jsou definovány v pravidlech provozování přenosové resp. distribuční soustavy.

Za účelem zamezení vzájemných subvencí (křížových dotací) je zajištěno nastavení regulačního výkaznictví, které po účetním a právním unbundlingu stanovuje striktní vykazování přímo přiřaditelných nákladů k jednotlivým regulovaným činnostem. V rámci sekundární legislativy jsou dále ERÚ nastaveny alokační klíče pro rozdělení režijních nákladů pro společnosti, které zabezpečují více regulovaných činností.

3.1.4 Přeshraniční problematika

Přístup k přeshraniční infrastruktuře

Elektrizační soustava ČR je synchronně propojena se zbytkem kontinentální Evropy (dříve systém UCTE). Přeshraniční propojení existuje se všemi sousedními státy, tj. s Německem, Polskem, Slovenskem a Rakouskem a celkem pěti přenosovými soustavami – 50Hertz a TenneT (Německo), PSE (Polsko), SEPS (Slovensko) a APG (Rakousko). Přenosové kapacity na příslušných přeshraničních profilech jsou přidělovány na základě koordinovaného výpočtu v rámci regionu střední a východní Evropy (Central Eastern Europe, dále CEE),¹ do něhož patří vedle sousedních států ještě Slovinsko a Maďarsko.

Koordinované přidělování kapacit na celý následující rok a měsíc (tzv. roční a měsíční kapacity) a na jednotlivé obchodní hodiny následujícího dne (tzv. denní kapacity) je organizováno společností Central Allocation Office (CAO), která byla založena jako dceřinná společnost osmi regionálními provozovateli přenosových soustav. V polovině roku 2014 se

¹ Regiony pro koordinované řízení přetížení jsou definovány v bodu 3.2 přílohy I nařízení (ES) č. 714/2009.

stal novým podílníkem CAO chorvatský provozovatel přenosové soustavy. Navíc v roce 2014 CAO uzavřela s rakouským provozovatelem přenosové soustavy APG a švýcarským provozovatelem přenosové soustavy Swissgrid dohodu zajišťující výpočet přeshraničních přenosových kapacit na hraničním profilu s Itálií, čímž rozšířila svou působnost v regionu.

Přidělování kapacit probíhá podle Pravidel pro koordinovanou aukci přenosových kapacit v regionu CEE (tzv. aukční pravidla²), která tedy fakticky stanovují podmínky pro přístup k přeshraniční infrastruktuře ve smyslu čl. 37 odst. 6 písm. c) směrnice č. 2009/72/ES. Pravidla provozování přenosové soustavy, která jsou schvalována ERÚ podle § 17 odst. 7 písm. g) EZ, na tato aukční pravidla odkazují. Neformální koordinované posuzování aukčních pravidel probíhá prostřednictvím regionálního koordinačního výboru regionu CEE. Výše popsaný způsob přidělování kapacit se uplatňuje na přeshraničních profilech s přenosovými soustavami 50 Hertz, TenneT, PSE a APG. Na profilu se Slovenskem je využíván odlišný způsob přidělování přeshraničních kapacit, který je popsán níže.

Aukční pravidla jsou plně v souladu s čl. 16 nařízení (ES) č. 714/2009, o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou a o zrušení nařízení (ES) č. 1228/2003, zejména umožňují tzv. netting, tedy úplné uspokojení požadavků na přenos v opačných směrech. V souladu s trendem používat rezervaci dlouhodobých přenosových kapacit zejména jako ochranu proti cenovým výkyvům (tedy tzv. hedging) jsou dlouhodobá přenosová práva přidělována s možností nevyužití a následného předprodeje v denní aukci. Tento přístup je v souladu s cílovým modelem pro elektroenergetiku.

Kapacity na hranici se Slovenskem (profil se slovenským provozovatelem přenosové soustavy, dále SEPS) jsou přidělovány v odlišném režimu. Probíhají zde tzv. dlouhodobé nominace bez nutnosti samostatně rezervovat přeshraniční přenosovou kapacitu, o kterou mohou účastníci trhu žádat až do doby dva dny před uskutečněním přeshraničního přenosu. Takto využitá přenosová kapacita je zdarma. V případě, že celkový objem nominací přesáhne kapacitu vyhrazenou pro dlouhodobý časový rámec, jsou všechny nominace zrušeny a veškerá dostupná přeshraniční kapacita je uvolněna pro implicitní alokaci na následující den prostřednictvím market couplingu (dále též MC) se Slovenskem, Maďarskem a Rumunskem.

Vzhledem k historickému propojení přenosových soustav ČR a Slovenska je na přeshraničním profilu se SEPS k dispozici vysoká přenosová kapacita, a dochází tedy k pouze k omezenému výskytu obchodního přetížení. Vzhledem k tomu nelze profil ČEPS-SEPS označit za strukturálně přetížený ve smyslu bodu 1.4 přílohy I nařízení (ES) č. 714/2009 a o zrušení nařízení (ES) č. 1228/2003. Tento předpoklad je potvrzován nízkým výskytem krácení dlouhodobých nominací a také vysokou mírou cenové konvergence mezi krátkodobými trhy v ČR a na Slovensku (viz níže). V případě výskytu přetížení jsou kapacity přidělovány nediskriminačním způsobem – implicitní aukcí v režimu na jednotlivé obchodní hodiny následujícího dne. Energetický regulační úřad tedy považuje postup pro řízení přetížení uplatňovaný na hranici se Slovenskem za plně v souladu s čl. 16 a přílohou I nařízení (ES) č. 714/2009 a o zrušení nařízení (ES) č. 1228/2003.

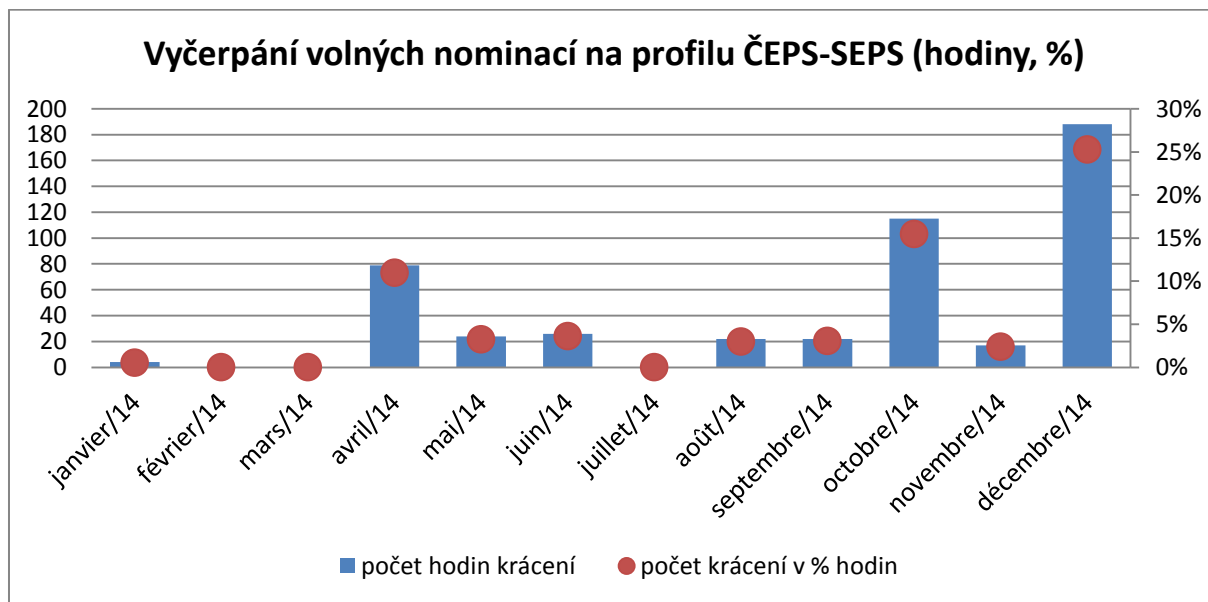
V roce 2014 došlo ke krácení dlouhodobých nominací v 5,67 procentech případů³. Nejkritičtější situace vznikla v měsíci prosinci, když byla krácena každá čtvrtá nominace

² Rules for Coordinated Auction of Transmission Capacity in the CEE-Region, dostupné na webových stránkách CAO, http://www.central-ao.com/images/uploads/Auctions2014/20141029_Auction_Rules_CEE.pdf.

³ V roce 2012 bylo kráceno 7,44% nominací a v roce 2013 1,56%.

(25,3 procenta) kvůli vysoké výrobě větrných parků na severu Německa⁴. Výskyt krácení nominací byl v roce 2014 též spojen s plánovanými odstávkami vedení, které mají za následek snížení dostupné přenosové kapacity. Distribuce případů krácení v jednotlivých měsících roku 2014 je znázorněna na grafu 2. Energetický regulační úřad situaci průběžně monitoruje a v případě vzniku strukturálního přetížení na česko-slovenském profilu je připraven iniciovat zavedení adekvátní metody řízení přetížení.

Graf 2: Vyčerpání volných nominací na profilu ČEPS - SEPS

Zdroj: ČEPS, a.s.

Vnitrodenní přenosové kapacity jsou na všech přeshraničních profilech přidělovány podle pořadí zadání požadavku průběžnou formou (tzv. first come first served) až do vyčerpání dostupné kapacity. Koordinované přidělování kapacit pro všechny přeshraniční profily organizuje společnost ČEPS, a.s. Stávající systém neumožňuje zpoplatnění, a tedy ani efektivní ocenění omezených přenosových kapacit. Na profilu se SEPS je od r. 2012 vnitrodenní přenosová kapacita přidělována na jednotlivé obchodní hodiny. Na ostatních profilech je přenosová kapacita přidělována v šesti čtyřhodinových úsecích (tzv. seancích).

Přenosové kapacity na hranicích se Slovenskem jsou již od roku 2010 přidělovány formou implicitní aukce prostřednictvím market couplingu. Market coupling je způsob integrace krátkodobých trhů s elektřinou, při kterém jsou přeshraniční kapacity přidělovány společně se silovou elektřinou nakoupenou na krátkodobém trhu.

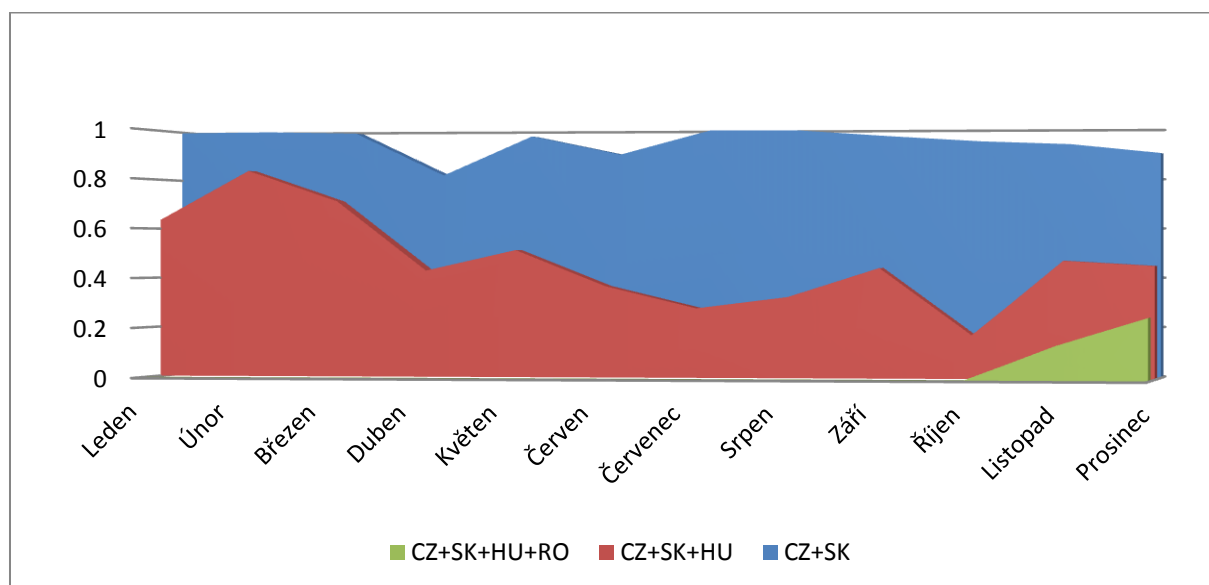
V průběhu roku 2014 pokračovala práce na rozšíření již propojených denních trhů s elektřinou v ČR, Slovensku a Maďarsku o denní trh s elektřinou v Rumunsku (dále též projekt 4M Market coupling nebo CZ-SK-HU-RO MC). Projekt začal v srpnu 2013 s cílem rozšířit propojené denní trhy s elektřinou v ČR, Slovensku a Maďarsku o denní trh s elektřinou v Rumunsku a původně i v Polsku. Provozovatelé přenosových soustav uvedených zemí (ČEPS, SEPS, MAVIR a Transelectrica) spolu s příslušnými energetickými burzami (OTE, OKTE, HUPX a OPCOM) a s podporou národních energetických regulátorů (ERÚ, ÚRSO, MEKH a ANRE) spolupracovali v rámci společného projektu s cílem vyvinout a implementovat všechna nezbytná řešení, která zajistí technickou a procesní kompatibilitu

⁴ Zdroj: Webové stránky OTE, a.s.

4M Market coupling s cílovým evropským řešením, které je již implementováno v jiných propojených evropských regionech. Z důvodu nekompatibility mezi obchodním řešením aplikovaným v Polsku a existujícím projektem propojení denních trhů v ČR, Slovensku a Maďarsku bylo rozhodnuto, že k zavedení implicitní alokace denních kapacit na polských profilech bude spojeno s realizací propojení denních trhů v celém regionu CEE. Polská strana nicméně zůstala členem projektu se statutem pozorovatele. Naopak kroky směřující v letech 2014 k rozšíření denních trhů v ČR, Slovensku a Maďarsku o Rumunsko lze hodnotit jako úspěšné. Dne 19. listopadu 2014 byl spuštěn 4M Market coupling, propojující denní trhy s elektřinou v ČR, Slovensku, Maďarsku a Rumunsku, který tak nahradil propojení denních trhů v ČR, Slovensku a Maďarsku. Podle informace všech zúčastněných stran projektu je propojení denních trhů s elektřinou na principu implicitní alokace přeshraničních kapacit funkční včetně všech procesů a funkcí tak, jak bylo naplánováno.

Alokace přenosových kapacit prostřednictvím energetických burz (tj. implicitní alokace) má oproti explicitní alokaci, která probíhá na ostatních přeshraničních profilech, značné výhody. Účastníci trhu především nejsou vystaveni riziku pramenícímu z odděleného získávání komodity a kapacity pro její přepravu. Nemůže se stát, že by obchodník získal silovou elektřinu, ale chyběla by mu přenosová kapacita pro její vývoz nebo naopak. Přeshraniční výměna je také při použití implicitní alokace vždy realizována ve směru cenového spádu, což umožňuje nejefektivnější aktivaci zdrojů a maximalizaci společenského blahobytu. Důležitým ukazatelem úspěšnosti implicitní alokace je výskyt totožných cen na zúčastněných krátkodobých trzích, tzv. cenová konvergence. V roce 2014 dosahovala cenová konvergence na profilu CZ-SK 95,5 procenta, na CZ-SK-HU 46,6 procenta a na CZ-SK-HU-RO 28,1 procenta⁵.

Graf 3: Konvergence 4M MC

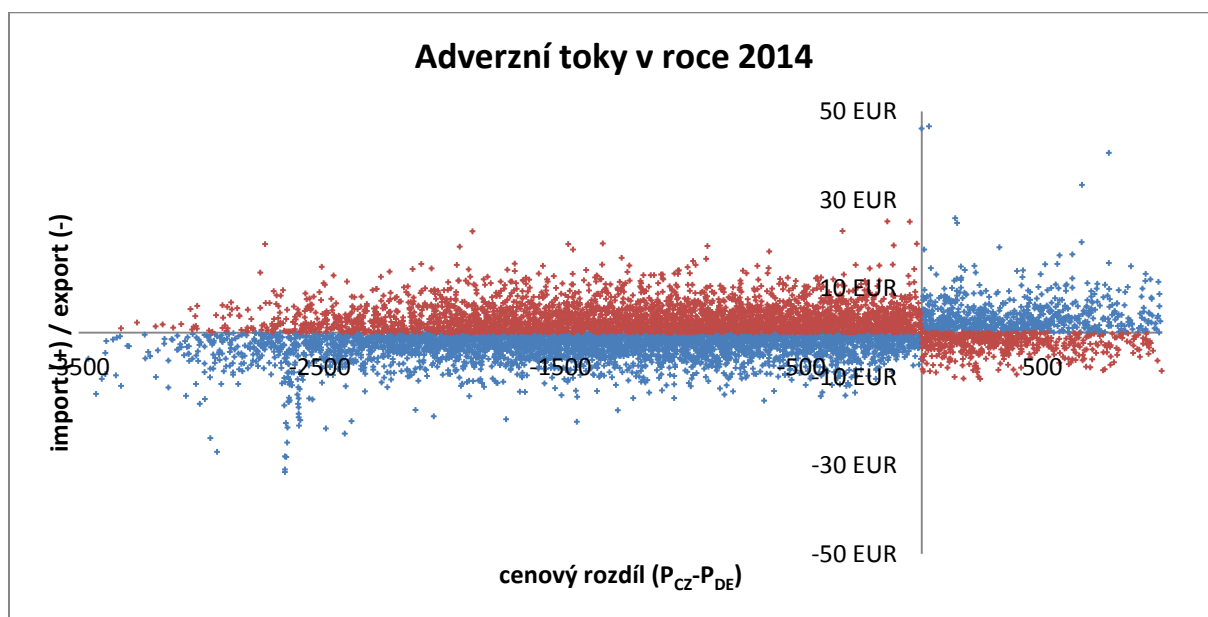
Zdroj: OTE, a.s., vlastní výpočet

Jak již bylo uvedeno výše, kapacita na ostatních přeshraničních profilech je přidělována formou explicitní aukce. Vzhledem k tomu, že kapacita je alokována odděleně od obchodů se silovou elektřinou, může docházet k situacím, kdy je elektřina vyvážena z dražšího trhu na

⁵ Na profilu CZ-SK-HU-RO existují data pouze od 20. 11. 2014, kdy bylo připojeno Rumunsko.

levnější, tedy proti směru cenového spádu (tzv. adverzní toky – adverse flows). Taková situace je z ekonomického hlediska nežádoucí, protože snižuje sociální blahobyť a potenciál využití přeshraničních propojení. Graf 4 níže ukazuje rozsah tohoto fenoménu na hranicích ČR s německo-rakouskou obchodní zónou (tj. souhrn profilů s provozovateli přenosových soustav 50Hertz, TenneT a APG)⁶. Kvadranty 1 a 3 (červené body) odpovídají situaci, kdy dochází k obchodním výměnám proti směru cenového spádu; tato situace nastala v roce 2014 ve 45,4 procentech hodin. Průměrná velikost těchto nesprávných toků dosahovala 1 158 MW ve směru z ČR do německo-rakouské obchodní zóny a 424 MW v opačném směru⁷.

Graf 4: Adverzní toky v roce 2014

Zdroj: OTE, a.s., Epexspot, ČEPS, a.s., vlastní výpočet

Vzhledem k tomu, že společnost ČEPS, a.s. je plně vlastnický odděleným provozovatelem přenosové soustavy ve smyslu čl. 9 směrnice č. 2009/72/ES., neprovádí ERÚ systematické monitorování využití poplatků za přetížení (tj. výnosů z aukcí přeshraničních kapacit). V souladu s čl. 16 odst. 6 druhým pododstavcem nařízení (ES) č. 714/2009 a o zrušení nařízení (ES) č. 1228/2003, nicméně ERÚ schválil využití části příjmů z aukcí pro snížení povolených výnosů za činnost přenosu elektřiny.

Spolupráce s ostatními regulačními orgány a agenturou ACER

Energetický regulační úřad v tomto období pokračoval v aktivní účasti v procesu přípravy kodexů v rámci ACER a Rady evropských energetických regulátorů (dále též CEER), a to ve všech oblastech, ve kterých to přípravný proces umožňoval. Úřad se aktivně

⁶ Obchodní výměna na jednotlivých profilech odpovídá saldu celkových nominací v obou směrech, cenový spád je určen jako rozdíl mezi hodinovou cenou na denním trhu OTE a denním trhu Epexspot pro německo-rakouskou obchodní zónu.

⁷ Detailnější analýza by odhalila i specifika jednotlivých profilů v závislosti na obecném charakteru toků elektřiny ze severu (Německo, Dánsko) na jih (Rakousko, Maďarsko, Itálie apod.). Tím dochází k situaci, kdy v jednom okamžiku ČR na profilu 50Hertz importuje a zároveň na profilech TenneT a EPG exportuje, i když je cena v celé německo-rakouské nabídkové zóně stejná.

zapojil do činnosti jak v Radě regulátorů ACER a Valném shromáždění CEER, tak i v rámci pracovních skupin.

Pracovníci ERÚ zodpovědní za elektroenergetiku se pravidelně účastní jednání pracovních skupin a podskupin ACER a CEER. Vzhledem k významným pravomocím, kterými agentura disponuje, zejména v procesu přípravy kodexů sítě a nově též v kontextu nařízení (EU) č. 347/2013, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě, se odbor elektroenergetiky ERÚ zaměřuje především na aktivity v rámci agentury. Energetický regulační úřad se také pravidelně podílí na spolupráci při sběru a vyhodnocování dat a analyzování stavu vnitřního trhu s energiemi a na přípravě zpráv a studií ACER i CEER.

Evropská komise (dále též EK) se v tomto období koncentrovala zejména na finalizaci nařízení komise, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení (dále jen CACM). Nařízení bylo v prosinci 2014 schváleno v rámci příslušného komitologického výboru. Nakonec bylo 25 členských států pro a 3 proti přijetí CACM – společně s ČR bylo proti Slovensko a Bulharsko. Česká republika kodexu nejvíce vyčítala explicitní povinnost zavedení společné metodiky pro výpočet přeshraničních kapacit „flow-based“ bez toho, aniž by byla dříve dokázána její efektivita, nejasné nastavení regionů pro výpočet kapacit, oblast revize nabídkových zón a hlasování kvalifikovanou většinou. Ve sledovaném období bylo dokončeno pouze projednání CACM, jehož účinnost je očekávána v létě 2015. Co se týče ostatních kodexů, tak EK oproti původním plánům nabrala značné zpoždění, a tudíž se ve sledovaném období k jinému kodexu než CACM formální jednání výboru nekonalo.

Regionální spolupráce se odehrává především v rámci regionu CEE a je zaměřena na koordinované řízení přetížení a výpočet kapacit a je formalizována prostřednictvím Iniciativy regionů a regionálního koordinačního výboru. Regionální implementační skupina slouží pro konzultování regionálních provozovatelů přenosových soustav a energetických burz a operátorů trhu. V průběhu roku 2014 pokračovala práce na realizaci cílového modelu v regionu CEE, který spočívá ve společném zavedení MC využívajícího flow-based metody pro výpočet a alokaci kapacit.

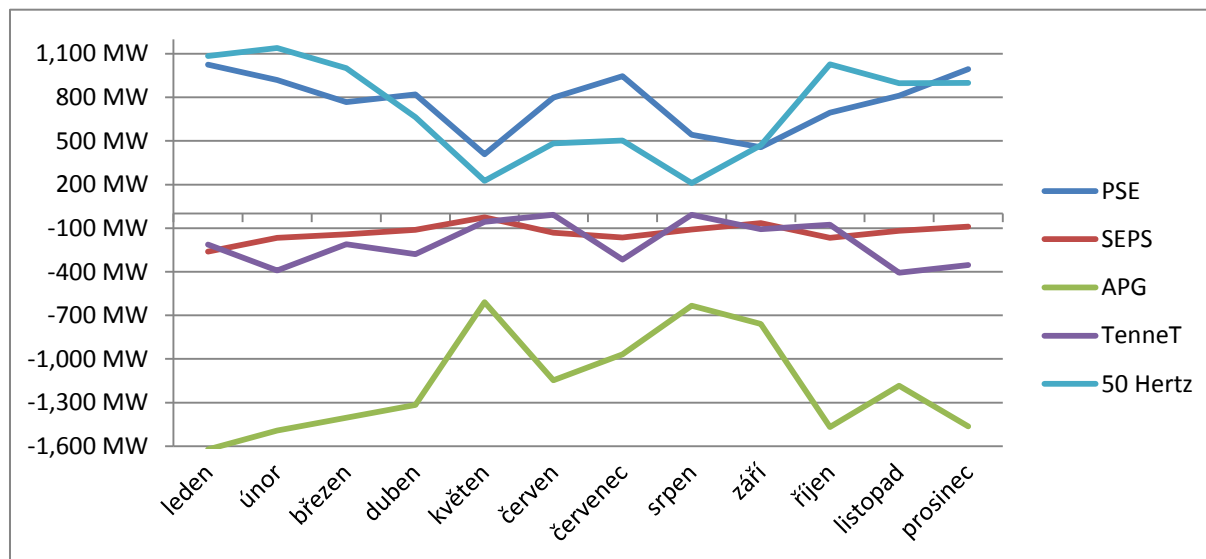
Paralelně s prací na vytvoření flow-based MC v rámci celého regionu probíhala i intenzivní příprava a vlastní realizace rozšíření CZ-SK-HU MC o Rumunsko (4M MC projekt – viz výše). Vedle vyjasnění celé řady technických i právních otázek spojených s novým projektem bylo hlavním úkolem zvolit platformu pro párování obchodních transakcí. Zvolená varianta je plně kompatibilní se systémem, který je využíván pro market coupling v regionu severozápadní Evropy (dále též NWE) a který je základem pro celoevropské řešení. Bylo tak zajištěno, že zvolené řešení je plně kompatibilní s cílovým modelem pro celou EU a budou minimalizovány případné překážky a náklady spojené se zapojením 4M MC do regionálního flow-based MC a následně do celoevropského MC.

Další integraci trhů v regionu CEE, a tedy realizaci cílového řešení, bohužel, ztěžuje vysoká míra kruhových toků, které zasahují především přenosové soustavy ČR a Polska. Neplánované toky jsou nevyhnutelnou součástí hustě propojených elektrizačních soustav, pokud je využíván zonální přístup pro řízení přetížení. Avšak v případě, že jejich míra přesáhne únosnou hranici, představují značné riziko pro bezpečné provozování přenosových soustav. Zároveň neplánované toky snižují spolehlivost výpočtů přenosových kapacit, a ve svém důsledku tak mohou vést ke zhoršení podmínek pro přeshraniční obchodování. Energetický regulační úřad se v roce 2014 na bilaterální i celoevropské úrovni účastnil aktivit, jejichž cílem je omezení tohoto fenoménu.

Graf 5 ukazuje, že neplánované toky (rozdíl nominací a fyzických toků) elektřiny vstupují do elektrizační soustavy ČR ze severu přes hraniční profily s 50Hertz a PSE a území

ČR opouští na jihu směrem do Rakouska (profil s APG). Celková úroveň neplánovaných toků dosahovala v roce 2014 v průměru přibližně 1 500 MW. Energetický regulační úřad se na základě analýz provedených zasaženými provozovateli přenosových soustav⁸, nezávislými konzultanty⁹ i ACER¹⁰ domnívá, že zvýšený výskyt kruhových toků v regionu CEE souvisí s velikostí a topologií německo-rakouské obchodní zóny a dále s rozvojem větrných elektráren na severu Německa.

Graf 5: Neplánované toky v roce 2014

Zdroj: ČEPS, a.s., vlastní výpočet

Další zahraniční oblastí, na kterou v roce 2014 ERÚ zaměřil pozornost, byl rozvoj transevropské infrastruktury, který je upraven v nařízení (EU) č. 347/2013. V první polovině roku finisoval výběr projektů společného zájmu (dále též PCI), který vyvrcholil 14. října 2014 přijetím unijního seznamu projektů společného zájmu.¹¹ V sektoru elektroenergetiky získalo status PCI celkem 7 projektů předložených společností ČEPS, a.s. Dne 31. října 2013 obdržel ERÚ od předkladatele projektů č. 3.11.4 žádost o přeshraniční přidělení nákladů podle čl. 12 nařízení (EU) č. 347/2013. Žádost byla v souladu s nařízením předána agentuře pro informaci a ERÚ také zahájil kroky směřující k vydání koordinovaného rozhodnutí všemi dotčenými regulačními orgány. Žádost byla nicméně žadatelem stažena v březnu 2014 a řízení bylo následně v souladu se správním řádem zastaveno.

⁸ Viz např. *Joint study by ČEPS, MAVIR, PSE and SEPS regarding the issue of Unplanned flows in the CEE region*. Dostupné z webových stránek společnosti PSE, http://www.pse.pl/uploads/pliki/Unplanned_flows_in_the_CEE_region.pdf.

⁹ Studie zpracovaná pro Evropskou komisi společností Thema, *Loop flows – Final advice*. Dostupné z webových stránek EK, http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/studies/doc/electricity/201310_loop-flows_study.pdf.

¹⁰ Výroční zpráva ACER: *ACER/CEER Annual Report on the Results of Monitoring the Internal Electricity and Natural Gas Markets in 2013*. http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/itre/dv/acer_market_monitoring_report_2014_/acer_market_monitoring_report_2014_en.pdf

¹¹ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1391/2013, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 347/2013, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě, pokud jde o unijní seznam projektů společného zájmu.

Sledování investičního plánu a posouzení jeho souladu s plány rozvoje sítí na úrovni celé Unie

Společnost ČEPS, a.s. je dle § 24 odst. 10 písm. j) EZ povinna každoročně zpracovávat desetiletý plán rozvoje PS včetně plánu investičního. V souladu s § 16 písm. n) a § 17 odst. 7 písm. i) EZ má dále společnost ČEPS, a.s. povinnost požádat MPO o vydání kladného stanoviska a následně předložit plán rozvoje ke schválení ERÚ.

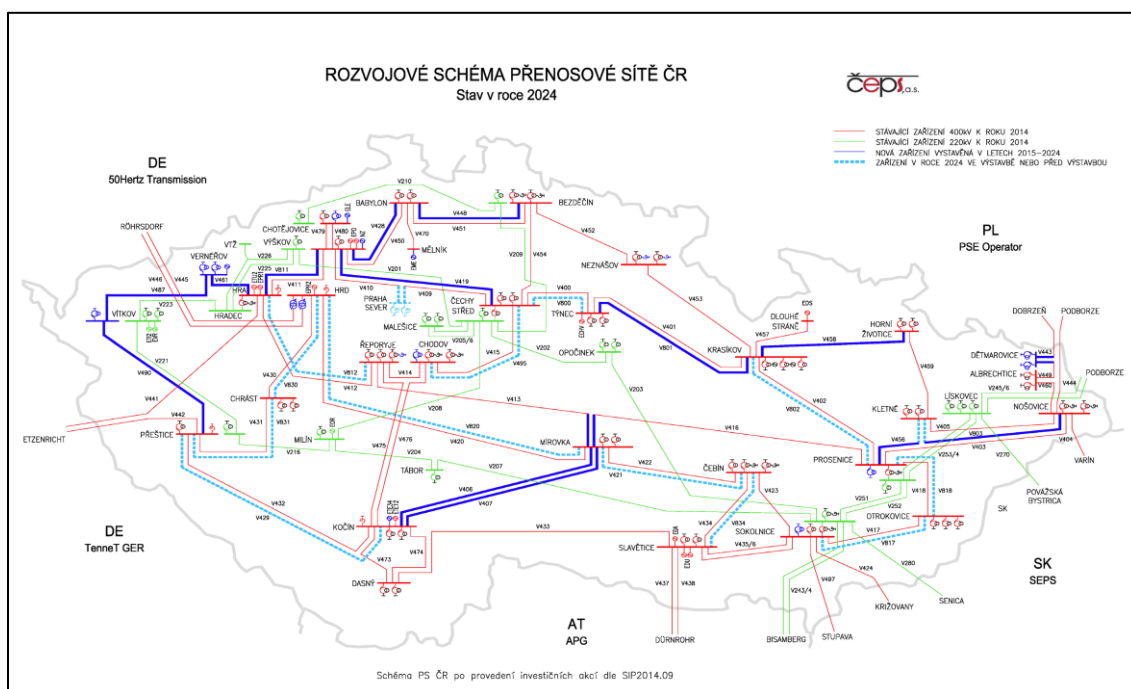
Ačkoliv byl plán rozvoje předán ERÚ již na podzim roku 2014, z důvodu nesouhlasného stanoviska Ministerstva průmyslu a obchodu nebyl schválen a schvalovací proces se tak přesunul do roku 2015. Energetický regulační úřad posuzoval návrh plánu rozvoje přenosové soustavy za období 2015 – 2024, který je zpracován jako třetí v pořadí a navazuje na plán rozvoje zpracovaný v minulém roce pro období 2014-2023. Plán rozvoje přenosové soustavy ČR zahrnuje objem investičních výdajů ve výši 44,9 mld. Kč na deset let, přičemž investice budou rozloženy víceméně rovnoměrně na každý rok. Tyto investice představují obnovu a výstavbu nového vedení nebo zdvojení stávajícího vedení, která jsou odrazem modernizace zdrojů v severozápadních Čechách (Ledvice, Počeradý, Mělník) a vyvedením příslušného výkonu, rozšíření sítě v souvislosti s dostavbou jaderné elektrárny Temelín nebo vyvedení výkonu větrného parku Chomutov a dalších obnovitelných zdrojů o výkonu 100 MW na Karlovarsku. Nárůst spotřeby elektřiny v některých regionech (zejména západní Čechy, Ostravsko, pražská aglomerace) vyvolává potřebu zvyšování transformačního výkonu soustavy, což má za následek budování či rozšiřování rozvodů a transformoven 400kV/110kV (Dětmárovice, Prosenice, Lískovec, Verněřov, Vítkov, Chodov a nová napájecí stanice Praha - Sever).

Vzhledem ke zvyšujícímu se výkonu neplánovaných toků ze zahraničí, především z Německa, dochází k ohrožení bezpečnosti elektrizační soustavy ČR. V krátkodobém horizontu je bezpečnost a spolehlivost provozu přenosové soustavy zajišťována modernizací křižovatek a zvýšením proudové zatížitelnosti fázových vodičů ve vybraných úsecích nejvíce zatěžovaných vedení. Pro zachování bezpečnosti provozu a zajištění plnění bezpečnostního kritéria N-1 v přenosové soustavě zahájila ČEPS, a.s. po dohodě s německou stranou přípravu na výstavbu transformátorů s regulací fáze (PST - Phase Shifting Transformer) na česko-německém profilu (4 stroje o instalovaném průchozím výkonu 850 MVA). Lze jimi regulovat tok činného výkonu ve větvi, do které je transformátor zařazen.

V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 714/2009 se plán rozvoje promítá i do obsahu desetiletého plánu rozvoje přenosové sítě EU (TYNDP). Na základě analýzy, která byla provedena v souvislosti s aktualizací TYNDP 2014 bylo zjištěno, že přenosová soustava ČR nespĺňuje bezpečnostní kritéria spolehlivého provozu přenosové soustavy, jak z pohledu interních linek, tak z pohledu hraničních linek. Tato analýza byla provedena za předpokladu naplnění záměrů scénáře dle ENTSO-E Vize 4 „Zelená revoluce“ (Vision 4 „Green Revolution“).

S ohledem na tuto skutečnost společnost ČEPS, a.s. důkladně a průběžně sleduje trendový vývoj zdrojové základny v Evropě a věnuje pozornost hraničním vedením se všemi sousedními provozovateli přenosových soustav, aby v případě indikace naplnění předpokládaných scénářů podobného typu jako ENTSO-E Vision 4 „Green Revolution“ včas navrhla přiměřená opatření. Zároveň je zde nutné konstatovat, že investiční aktivity posilující bezpečnost v interní síti, jakož i na přeshraničních linkách, které společnost ČEPS uvedla do desetiletého plánu EU, jsou současně součástí národního rozvojového plánu ČR.

Obrázek 1: Rozvojové schéma přenosové sítě ČR s časovým horizontem do roku 2024.

Zdroj: ČEPS, a.s.

V souvislosti s přijetím nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 347/2013, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě je také nutné posoudit, zda jsou součástí národního desetiletého plánu rozvoje ČR také projekty společného zájmu¹² (čl. 3 odst. 6). V prvním seznamu PCI tj. v roce 2013 společnost ČEPS, a.s. získala status PCI pro 7 investičních částí (viz tabulka 2 Seznam projektů společného zájmu – PCI 3.11). Do druhého seznamu tj. v roce 2014 společnost ČEPS přihlásila dalších 7 investičních částí. Všechny projekty jsou současně součástí národního desetiletého plánu rozvoje ČR. Nicméně ne u všech projektů byl prokázán přeshraniční význam, jak předpokládá nařízení č. 347/2013, a proto nebyl u některých projektů status PCI projekt Evropskou komisí udělen. I přesto společnost ČEPS, a.s. tyto projekty zahrnula do národního desetiletého plánu rozvoje ČR.

Tabulka 2: Seznam projektů společného zájmu – PCI 3.11¹³

Klaster	Investiční index	Název projektu	Datum zprovoznění	Předkladatel
200	306	Nová rozvodna 400/110kV – Vítkov	2020	ČEPS
200	308	Nové dvojité vedení 400kV Verněřov – Vítkov	2019	ČEPS
200	309	Nové dvojité vedení 400kV Vítkov – Přeštice	2021	ČEPS
35	307	Nová rozvodna (400kV) – Verněřov	2017	ČEPS
35	311	Posílení rozvodny Kočín (400/110kV)	2024	ČEPS

¹² PCI – Projects of Common Interest

¹³ Číslování projektů PCI je v souladu s TYNDP 2014

35	313	Nové dvojité vedení 400kV Kočín - Mírovka	2024	ČEPS
35	315	Posílení (zdvojení) vedení 400 kV Kočín - Přeštice	2028	ČEPS

Zdroj: ENTSO-E, ČEPS, a.s., vlastní úprava

3.1.5 Soulad s dalšími právními předpisy (compliance)

Energetický regulační úřad vykonává své pravomoci na základě příslušných ustanovení EZ, kde jsou stanovena práva a povinnosti vyplývající z příslušných ustanovení unijních předpisů, tedy zejména směrnice 2009/72/ES, nařízení 714/2009/ES a směrnice 2006/32/ES. Právní předpisy ČR jsou s těmito unijními předpisy plně v souladu, a to díky novelizacím EZ a prováděcích vyhlášek.

Dále zajišťuje, aby provozovatelé přenosové a distribuční soustavy a případně příslušní vlastníci soustavy, jakož i všechny elektroenergetické podniky plnili své povinnosti vyplývající z relevantních právních předpisů jak na evropské, tak na národní úrovni.

Energetický regulační úřad rovněž vykonává své kontrolní pravomoci na základě příslušných ustanovení EZ tak, aby bylo zajištěno efektivní monitorování dodržování povinností všemi účastníky trhu s elektřinou vyplývajících z právních předpisů evropského i národního práva, z relevantních právně závazných rozhodnutí úřadu nebo agentury, a ukládá účinné, přiměřené a odrazující sankce elektroenergetickým podnikům, které poruší své povinnosti. Dohlíží na soulad činnosti přenosové společnosti a distribučních společností, vlastníků soustav a soutěžitelů v elektroenergetice s příslušnými právními předpisy EU, včetně přeshraniční problematiky. K tomuto účelu především monitoruje a dohlíží na dodržování příslušných ustanovení EZ týkající se nezávislosti provozovatele přenosové soustavy, jakož i rozhodnutí o certifikaci. Pro případ zjištění porušení příslušných ustanovení EZ v této oblasti je ERÚ jednak oprávněn udělit odpovídající sankce stanovené právním řádem v souladu s čl. 37 odst. 4 písm. d) směrnice 2009/72/ES, na druhé straně je oprávněn certifikát nezávislosti za zákonem stanovených podmínek zrušit.

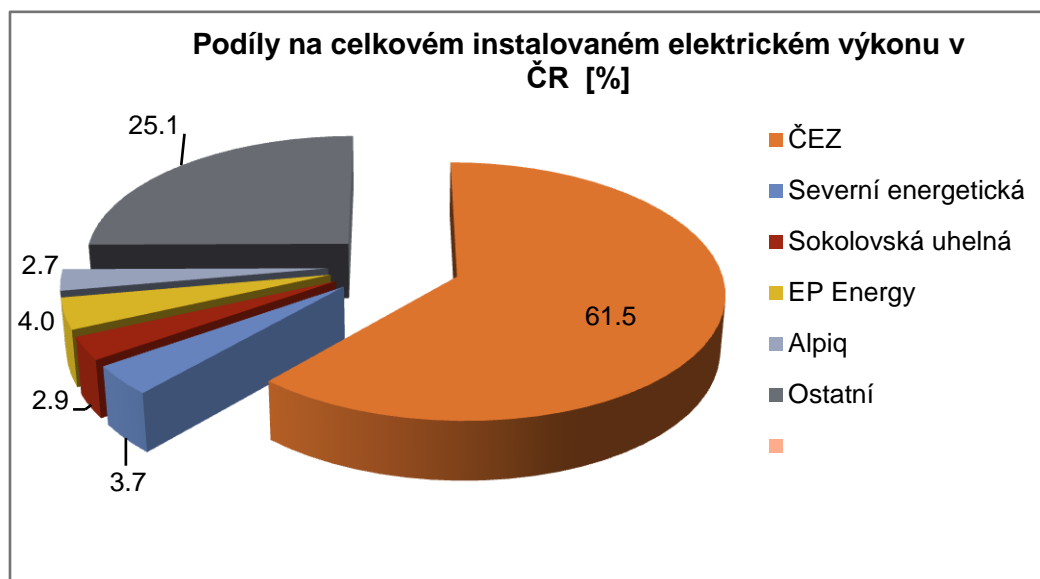
Pokud jde o plnění závazných rozhodnutí ACER a EK ze strany ERÚ, v roce 2014 nebyla takováto rozhodnutí vůči úřadu učiněna.

3.2. Prosazování hospodářské soutěže

Maloobchodní i velkoobchodní trh je zcela liberalizován. Obchodníci s elektřinou tak dnes nejsou ničím právně omezeni při nákupu elektřiny přímo od producentů (výrobců) či na burzách nebo spotových trzích, a to jak v ČR, tak i v zahraničí. Zároveň mají právo prodávat elektřinu účastníkům trhu i do jiných států.

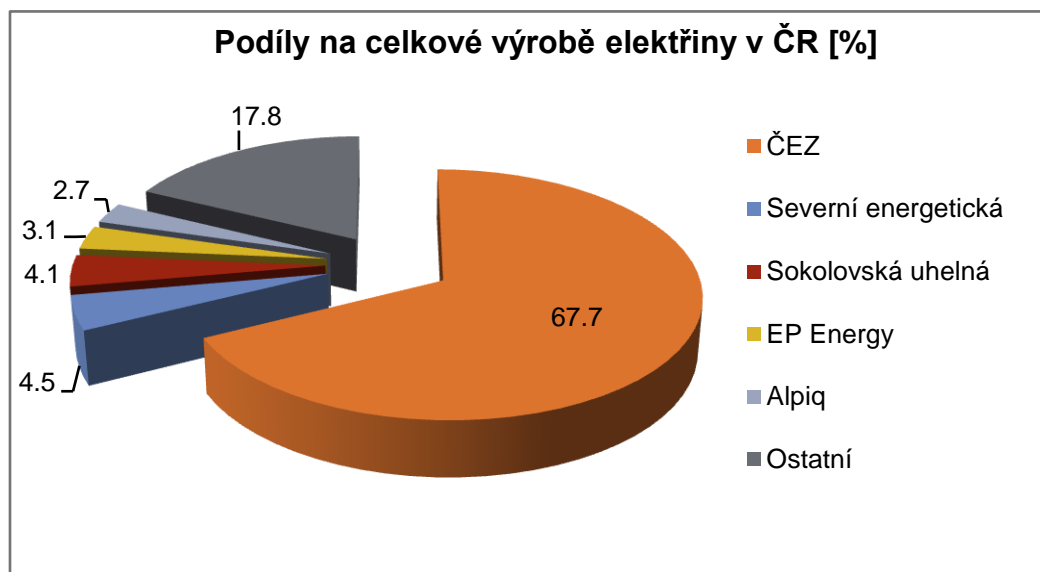
Z vyrobené elektřiny v ČR v roce 2014 (celkem 86 003,4 GWh) dosahuje výroba společnosti ČEZ, a.s. podílu 67,7 procent. Ostatní výrobci nepřesahují podíl 5 procent (Severní energetická a.s., Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s., EP Energy, a.s. a další).

Graf 6: Podíly na celkovém instalovaném elektrickém výkonu v ČR v roce 2014

Zdroj: ERÚ

Graf 7: Podíly na celkové výrobě elektřiny v ČR v roce 2014

Zdroj: ERÚ

3.2.1 Velkoobchodní trhy

3.2.1.1. Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

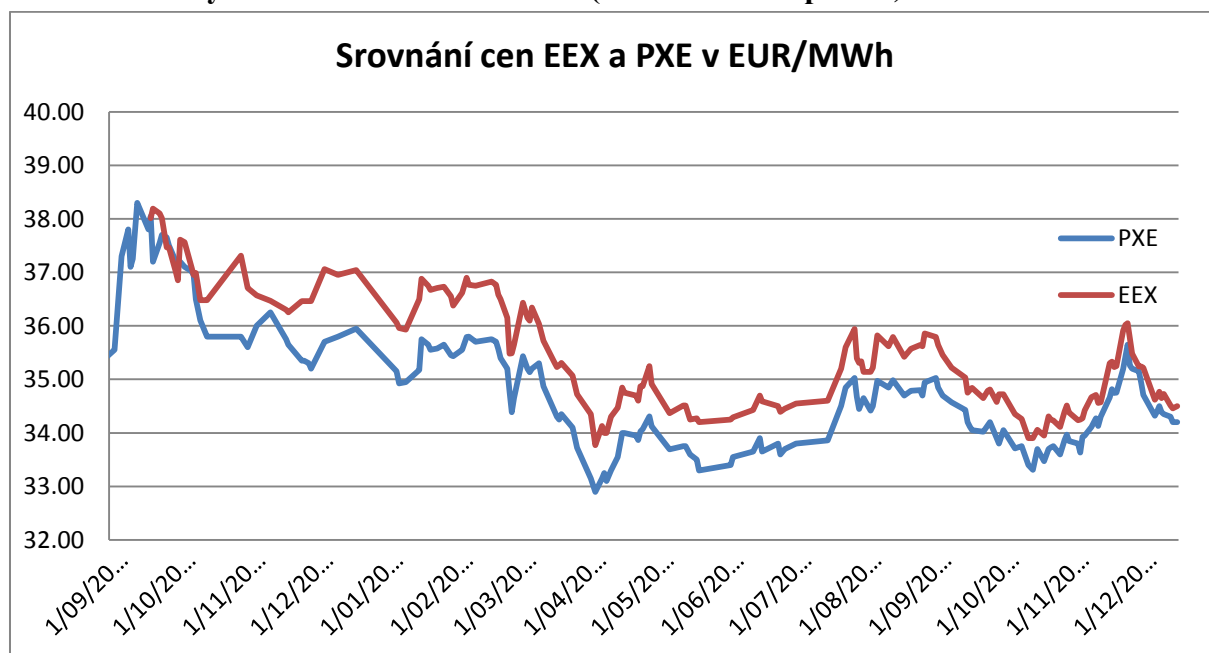
Elektřina je v ČR obchodována prostřednictvím energetické burzy Power Exchange Central Europe, a. s. (dále též PXE), bilaterálních obchodů a krátkodobých trhů organizovaných OTE, a. s. Zatímco standardní produkty obchodované na energetické burze a produkty krátkodobého trhu OTE, a. s. mají pevná data expirace, v případě bilaterálních obchodů tato pravidla neplatí. Délka takto uzavřených obchodů je různá, obvykle se mezi výrobcem elektřiny a obchodníkem popř. obchodníkem a zákazníkem uzavírají roční smlouvy. Na energetické burze PXE jsou také obchodovány produkty s dodáním v elektrizační soustavě Slovenska a produkty s dodáním v elektrizační soustavě Maďarska.

Kromě fyzických produktů byly na burze PXE také zavedeny finanční produkty bez povinnosti fyzické dodávky a v současné době plně nahradily fyzické produkty. V roce 2013 bylo zobchodováno 2177 kontraktů futures s vypořádáním v roce 2014 a objemem 13,5 TWh (1383 kontraktů s objemem 12,1 TWh příslušelo produktu ročního pásma), v roce 2014 (na rok 2015) to bylo 2102 kontraktů s objemem 10,7 TWh (1051 kontraktů s objemem 9,2 TWh příslušelo produktu ročního pásma). Od listopadu roku 2014 začal fungovat propojený denní trh v ČR, Slovensku, Maďarsku a Rumunsku (projekt 4M MC).

Obchodníci s elektrickou energií mohou k nákupu i prodeji využít jakoukoliv kombinaci bilaterálních kontraktů nebo burzovních produktů včetně platformem OTE, a.s. a zahraničních burz, například Lipské energetické burzy EEX. Proto není možné určit strukturu pořizování elektřiny pro konečného zákazníka potom, co ji dodavatel nakoupil nebo přeprodal na různých tržních místech v rámci Evropy.

Z grafu 8 je zřejmé, že produkty obchodované na PXE (respektive na krátkodobém trhu organizovaném OTE, a.s.) úzce korelují s cenami na Lipské energetické burze EEX pro produkty s dodáním do elektrizační soustavy Spolkové republiky Německa a Rakouska a jsou dlouhodobě nižší – v roce 2014 v průměru o 0,71 EUR/MWh¹⁴.

Graf 8: Rozdíly cen futures BL CAL 2015 (základní roční pásma) na PXE a EEX

Zdroj: PXE, EEX

Část objemu elektřiny je obchodována pomocí burzově neregistrovaných bilaterálních obchodů a dále prostřednictvím krátkodobého trhu, který je od února 2009 organizován výlučně jen OTE, a.s. (denní a vnitrodenní trh). V roce 2014 bylo na denním trhu zobchodováno 15 109 GWh elektřiny a dále prostřednictvím dvoustranných smluv evidovaných v systému operátora trhu bylo zobchodováno celkově 88 021 GWh, na blokovém trhu 9 GWh a na vnitrodenním trhu se zobchodovalo 391 GWh elektřiny. Na krátkodobém trhu s elektřinou mohou poptávat elektřinu všechny subjekty zúčtování, tj. nejen obchodníci a výrobci, ale také zákazníci, kteří mají vlastní odpovědnost za odchylku.

¹⁴ Průměrný rozdíl je vypočten pouze ve dnech nenulových objemů prodeje na PXE

3.2.2 Maloobchodní trhy

3.2.2.1. Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

Držitel licence na obchod s elektřinou je podle § 11a zákona EZ povinen uveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup podmínky dodávek elektřiny a ceny za dodávku elektřiny pro domácnosti nebo podnikající fyzické osoby odebírající elektřinu z hladiny nízkého napětí. Změny cen za dodávku elektřiny nebo změny jiných podmínek dodávek elektřiny je držitel licence povinen uveřejnit nejpozději 30 dnů přede dnem jejich účinnosti. Tím je zajištěna transparentnost cen a ochrana zákazníků. Za porušení této povinnosti již byly obchodníkům s elektřinou uloženy pokuty.

Celkovou cenu dodávky elektřiny pro odběratele na hladině nízkého napětí tvoří regulované položky cen distribuce a souvisejících služeb a neregulovaná cena silové elektřiny, jejíž výši stanovuje zákazníkem zvolený dodavatel. Regulované složky ceny stanovuje ERÚ závaznými cenovými rozhodnutími, kdy cena za systémové služby, cena na úhradu nákladů spojených s podporou elektřiny a cena za služby operátora trhu jsou v jednotné výši pro všechny konečné zákazníky v ČR bez ohledu na místo připojení, napětíovou hladinu nebo zvoleného dodavatele.

Zákazník má právo si zvolit libovolného dodavatele silové elektřiny a vybrat si podle svého uvážení nejvhodnější nabízený produkt s ohledem na charakter a množství své spotřeby. Počet případů přechodu k jinému dodavateli je v měsíčním intervalu zveřejňován v sekci statistika na stránkách operátora trhu s elektřinou a plynem OTE, a.s., a to jak v dělení na napětíové hladiny, tak podle typu zákazníka. Změnu dodavatele elektřiny za rok 2014 uvádí tabulka 3. Distribuční platby se odvíjejí od místa připojení, tj. podle příslušné distribuční společnosti, do jejíž sítě je odběrné místo připojeno. Provozovatele distribuční soustavy si tedy nelze vybrat. Zákazník na hladině nízkého napětí však může změnit distribuční sazbu při splnění podmínek pro její přiznání, popř. může změnou velikosti hlavního jističe před elektroměrem ovlivnit stálou složku regulované platby za distribuci elektřiny.

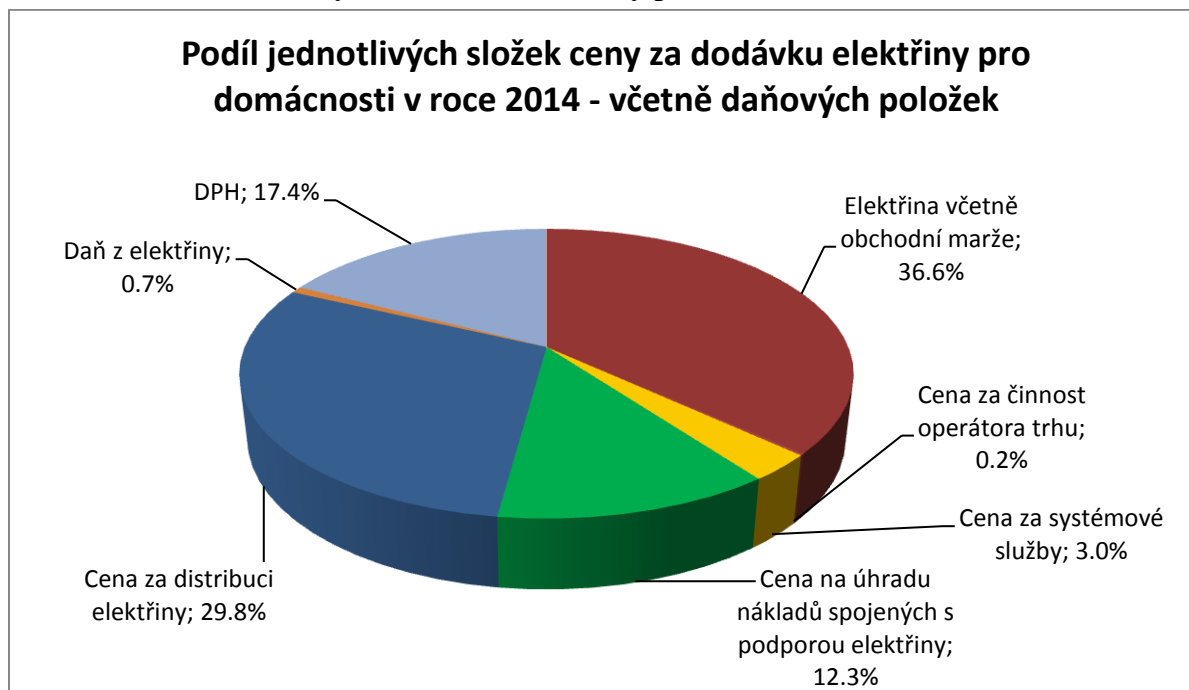
Míru zastoupení jednotlivých složek výsledné ceny dodávky elektřiny pro domácnosti pro rok 2014 znázorňuje graf 9 (podíly jsou včetně daně z přidané hodnoty a daně z elektřiny).

Tabulka 3: Změna dodavatele elektřiny

Typ odběru	2013	2014		2014	2014
	počet změn dodavatele	počet změn dodavatele	meziroční změna [%]	celkový počet odběrných míst	Switching [%]
Velkoodběr	23 193	13 373	42,3	25 060	53,4
Maloodběr podnikatelé	61 874	69 539	11,0	764 597	9,1
Maloodběr domácnosti	288 129	250 247	13,1	5 109 441	4,9
Celkem	373 196	333 159	10,7	5 899 098	5,6

Zdroj: OTE, a.s., vlastní úpravy

Graf 9: Podíl složek ceny za dodávku elektřiny pro domácnosti v roce 2014

Zdroj: ERÚ

Obchodníci jsou povinni poskytovat provozovateli distribuční soustavy identifikační údaje o zákaznících, jimž dodávají elektřinu na základě smlouvy o sdružených službách dodávky. Obchodníci rovněž poskytují provozovateli přenosové a provozovateli distribuční soustavy informace nezbytné pro bezpečný a spolehlivý provoz a rozvoj těchto soustav. Povinností obchodníka s elektřinou je propagovat energetické služby a jejich nabídky. Obchodník s elektřinou má právo na informace od operátora trhu, které potřebuje k vyúčtování dodávek elektřiny zákazníkům, jejichž odběrné místo je u operátora trhu registrováno.

3.2.2.2 Doporučení k cenám dodávek, provádění šetření a uplatňování opatření k prosazování efektivní hospodářské soutěže

Na základě ustanovení § 17 odst. 7 písm. l) EZ a v souladu s čl. 37 odst. 1 písm. o) směrnice 2009/72/ES zveřejňuje ERÚ doporučení ohledně tvorby cen elektřiny pro domácnosti. V rámci EZ je v § 17c upravena spolupráce ERÚ s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (dále též ÚOHS). Podle tohoto paragrafu ERÚ informuje ÚOHS o jednáních účastníků trhu, o nichž lze mít důvodně za to, že narušují nebo omezují hospodářskou soutěž nebo k takovému omezení nebo narušení vedou, o uplatňování omezujících nebo nepřiměřených podmínek ve smlouvách na trhu s elektřinou a o způsobech tvorby cen elektřiny pro domácnosti.

Dále ERÚ prováděl pravidelná kontrolní šetření, využívající poznatky z monitorování trhu a podnětů zaslaných spotřebiteli či konečnými zákazníky, prioritně zaměřená na činnost obchodníků s elektřinou zejména při sjednávání změn dodavatelů elektřiny. Šetření byla rovněž zaměřena na oblast dodržování práv a povinností obchodníků s elektřinou včetně dodržování standardů kvality dodávky a služeb v elektroenergetice.

Zároveň byly, na základě vnějších podnětů, zahajovány kontroly pro podezření z porušení právního předpisu na ochranu spotřebitele, zejména pak zákazu užívání nekalých obchodních praktik, v oblasti práv spojených s odstoupením od smlouvy a dále pak kontroly účelově zaměřené ke splnění povinnosti držitelů licencí poskytnout při nabídce a prodeji

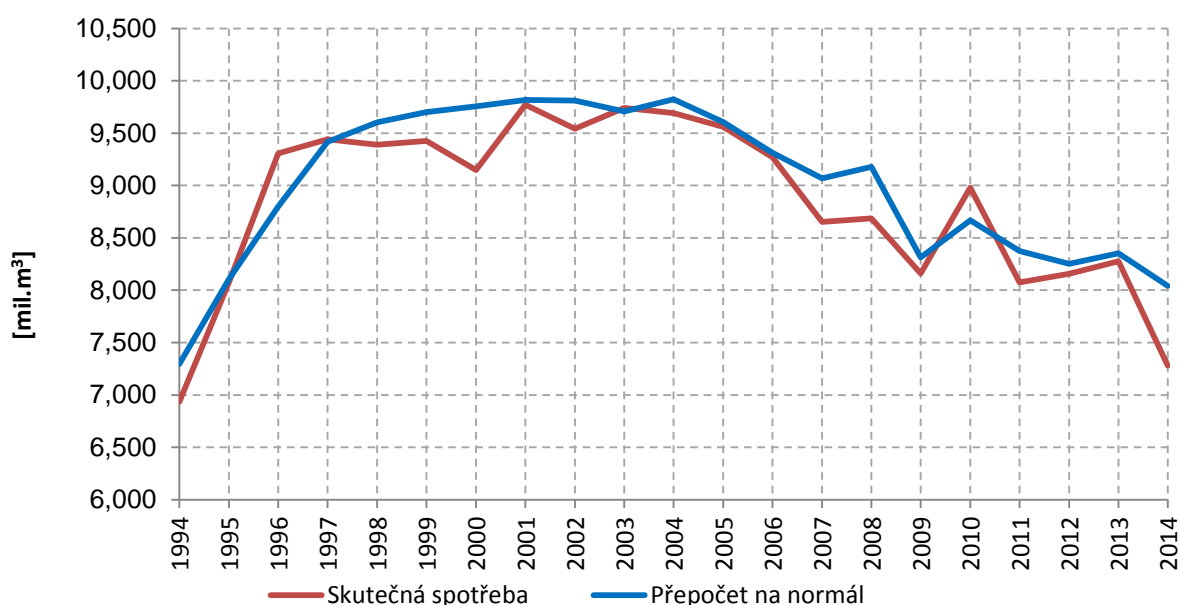
elektřiny spotřebiteli úplné informace tak, aby měl spotřebitel možnost seznámit se s konečnou nabídkovou cenou (zahrnující všechny daně, cla a poplatky) před sjednáním smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny a ke splnění povinnosti související s uveřejňováním změn cen za dodávky elektřiny.

4. Plyn

Spotřeba plynu v ČR v roce 2014 dosáhla předběžně hodnoty 77 409,1 GWh (7 280,4 mil. m³). Především vlivem mimořádně teplého počasí v zimních měsících roku 2014 došlo k poklesu skutečné spotřeby o 12 procent ve srovnání s rokem 2013. V lednu roku 2014 byla zaznamenána nejvyšší měsíční spotřeba ve výši 11 367,9 GWh (1 067,2 mil. m³). Maximální denní spotřeba plynu byla naměřena dne 27. ledna 2014 ve výši 478,873 GWh (44,959 mil. m³) při průměrné denní teplotě minus 4,1°C. Pro tento den byl zpracován kontrolní hodinový odečet.

Roční spotřeba plynu v roce 2014 přepočtená na teplotní podmínky dlouhodobého normálu činila 85 490,6 GWh (8 040,7 mil. m³). Přepočtená skutečná roční spotřeba oproti roku 2013 klesla o 3,7 procenta. Vývoj skutečné a přepočtené spotřeby plynu v ČR od roku 1994 do roku 2014 zobrazuje graf 10.

Graf 10: Vývoj roční spotřeby plynu (1994 - 2014)

Zdroj: ERÚ

4.1. Regulace sítí

Vlastníci společnosti NET4GAS, s.r.o., v roce 2014 provedli zásadní změnu kapitálové struktury společnosti, kdy došlo k výraznému snížení základního jmění společnosti o 92 procent. Zároveň byly ve třech tranších emitovány dluhopisy, v eurech a v českých korunách, v celkovém objemu 710 miliónů eur. Společnost NET4GAS, s.r.o., považuje tento krok za součást procesu optimalizace dlouhodobé kapitálové struktury, která zahrnuje financování vlastním kapitálem, dluhopisy a bankovními úvěry.

Energetický regulační úřad v souvislosti s provedenou změnou kapitálové struktury kontinuálně sleduje, zda nedochází k ohrožení finanční stability provozovatele přepravní soustavy, která by měla negativní dopad jak na zásobování zákazníků v ČR, tak i na dodávku plynu do sousedních států.

4.1.1. Unbundling

Vzhledem ke skutečnosti, že v roce 2014 nedošlo ke změně vlastnické struktury společnosti NET4GAS, s.r.o., nenastaly žádné okolnosti, které by byly v rozporu se

stanoviskem EK z roku 2013, podle něhož nebyly zjištěny důvody pro provedení nové certifikace.

V souvislosti s oddělením jednotlivých činností bylo nutno zabezpečit plnění závazku nediskriminačního přístupu k plynárenským soustavám, pro jeho kontrolu byl stanoven tzv. Program opatření (Compliance program). Dotčení provozovatelé plynárenské infrastruktury jsou povinni tento program přijmout vnitřním předpisem. Na jeho provádění dohlíží auditor programu, který je jmenován nebo jinak ustanoven provozovatelem soustavy. Auditor programu zpracovává a předkládá ERÚ výroční zprávu o opatřeních přijatých k provádění programu rovného zacházení za uplynulý rok.

4.1.2 Fungování z technického hlediska

Standardy bezpečnosti a spolehlivosti dodávek

Vzhledem k nerovnoměrné spotřebě plynu v letním a zimním období zajišťují rovnováhu mezi zdroji a spotřebou zásobníky plynu, které slouží k uskladňování plynu v letním období a k těžbě plynu v zimním období při denních spotřebách vyšších, než je smluvený denní dovoz plynu ze zahraničí. Celková technická skladovací kapacita zásobníků plynu pro potřeby ČR činí 2,931 mld. m³, což v roce 2014 představovalo cca 40 procent roční spotřeby plynu v ČR. Na jižní Moravě se také nachází zásobník napojený na slovenskou plynárenskou síť patřící společnosti SPP Storage, s.r.o., s kapacitou 576 mil. m³.

Technické parametry zásobníků plynu v ČR (skladovací kapacita, maximální denní těžební výkon a maximální denní vtláčecí výkon) jsou uvedeny v tabulce 4.

Tabulka 4: Zásobníky plynu v ČR a jejich technické parametry

Provozovatel zásobníku plynu	Zásobník plynu	Skladovací kapacita [mil.m ³]	Maximální denní těžební výkon [mil.m ³ /den]	Maximální denní vtláčecí výkon [mil.m ³ /den]
RWE Gas Storage, s.r.o.	Háje	64	6,0	6,0
	Dolní Dunajovice	900	17,0	12,0
	Tvrdonice	535	8,0	8,0
	Lobodice	177	5,0	2,5
	Štramberk	500	7,0	7,0
	Třanovice	530	8,0	6,0
	Celkem		2 696	51,0
MND Gas Storage a.s.	Uhřice	235	6,0	2,6
Česká republika celkem		2 931	57,0	37,6

Zdroj: ERÚ

V současné době probíhá výstavba nového zásobníku plynu společnosti Moravia Gas Storage a.s. v Dambořicích o celkové kapacitě 580 mil. m³ plynu a těžební kapacitě 17 mil. m³/den. Rozšíření zásobníku plynu Uhřice, v majetku společnosti MND Gas Storage a.s., na konečnou kapacitu 280 mil. m³ s těžební kapacitou 7 mil. m³/den má být dokončeno v roce 2016.

Sledování doby, po kterou trvá připojení a opravy

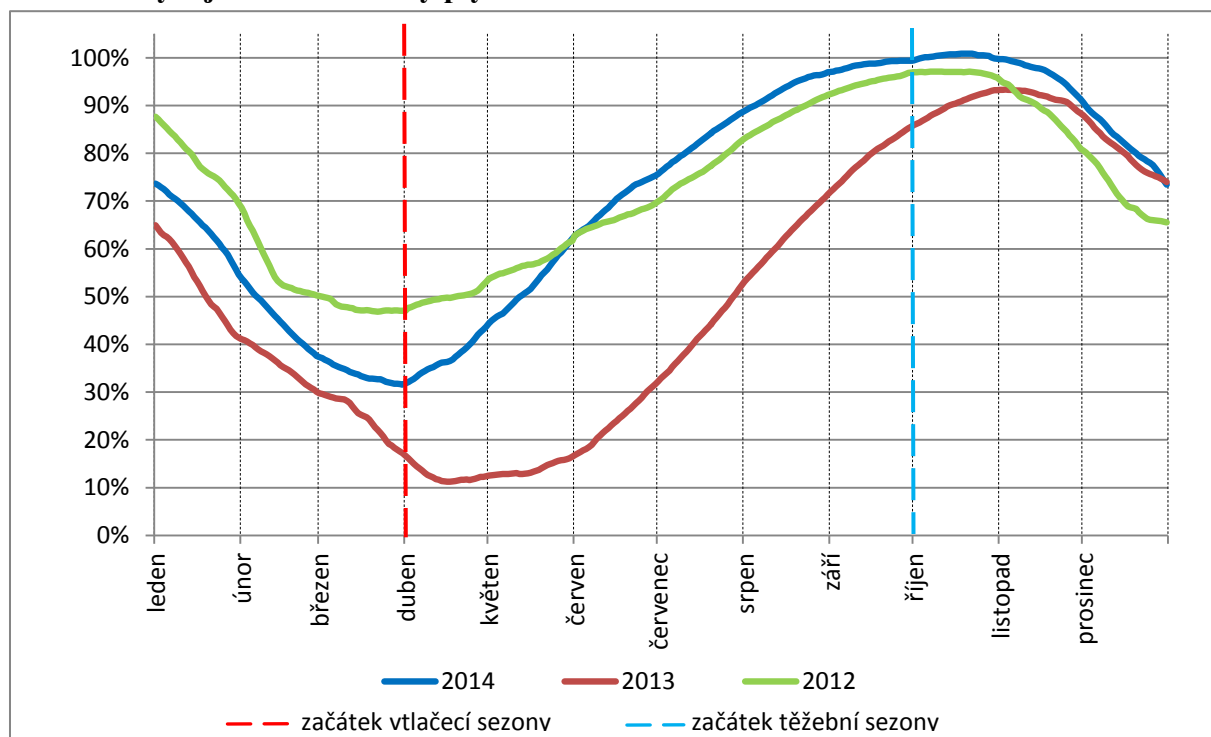
Provozovatel zásobníku vyhláší plán odstávek svého virtuálního zásobníku plynu v souladu s platnou legislativou a zveřejňuje jej na svých webových stránkách. Odstávky jsou vyhlášeny minimálně jeden měsíc před termínem zahájení. Odstávky jsou vyhlášeny

především z nezbytných provozních důvodů a za účelem stabilizace ložiskových tlaků v jednotlivých zásobnících. Odstávky virtuálního zásobníku plynu jsou vyhlášeny také z důvodů vyvolaných na straně provozovatele přepravní soustavy.

Sledování přístupu k zásobníkům plynu, prvotní akumulaci a dalším podpůrným službám

V roce 2014, na konci vtláčecího období, došlo v ČR k plnému využití maximální skladovací kapacity zásobníků plynu před začátkem těžební sezóny. Nastala tak opačná situace oproti dvěma předchozím rokům. Vývoj vtláčení a těžby plynu za období 2012 – 2014 je zobrazen v grafu 11. Za hlavní faktor opětovného zájmu o využití skladovacích kapacit lze označit nestabilní geopolitickou situaci na území Ukrajiny, která státům EU, a především obchodníkům s plynem zvýšila riziko opětovného přerušení dodávky plynu pro potřeby evropského trhu podobné okolnostem z roku 2009. Ve srovnání s předchozí sezónou proto obchodníci využili veškerou nabízenou kapacitu zásobníků. Tohoto stavu bylo dosaženo i přes přetrvávající trend zmenšujícího se cenového rozdílu mezi pořízením plynu na spotových trzích v létě a zimě.

Graf 11: Vývoj vtláčení a těžby plynu za období 2012 – 2014

Zdroj: ERÚ

Sledování správné aplikace kritérií, která určují model přístupu k zásobníkům plynu

Provozovatelé zásobníků plynu přijali *Program rovného zacházení*, jehož účelem je zajistit nediskriminační postavení všech účastníků trhu s plynem, kteří využívají či chtějí využívat služeb uskladňování.

Přístup k zásobníkům plynu je založen na principu sjednávaného přístupu třetích stran. Energetický regulační úřad v příslušných právních předpisech stanovuje náležitosti, které musí být zájemcům o skladovací kapacitu známy předtím, než je skladovací kapacita prostřednictvím aukčního mechanismu prodávána. Podmínky každé aukce jsou zveřejňovány na webových stránkách provozovatele zásobníku plynu. Úřad tyto podmínky kontinuálně monitoruje a vyhodnocuje. V roce 2014 nedošlo k žádnému diskriminačnímu jednání vůči účastníkům trhu s plynem.

Sledování ochranných opatření

V průběhu roku 2014 EK požádala všechny členské státy EU, aby provedly zátěžové testy připravenosti plynárenských soustav (včetně zásobníků plynu) na nadcházející zimu. Pro tuto simulaci možného přerušení dodávek plynu byly definovány čtyři scénáře, které by mohly nastat v případě přerušení dodávek plynu z Ruské federace přes území Ukrajiny na konkrétní časové období. Dále byly zohledněny informace typu technických dat plynárenské soustavy, kapacitní možnosti plynárenské soustavy, reverzní tok, počet zákazníků, způsob regulace odběru plynu v době stavu nouze a podobně. Výsledná data prokázala, že na nadcházející zimní období jsou dodávky plynu pro ČR zabezpečeny. Pouze v případě jednoho z předepsaných scénářů (přerušení dodávky plynu z Ruské federace do státu EU po dobu šesti měsíců), by při relativně malé pravděpodobnosti nastala situace, kdy by muselo dojít k výraznějšímu omezení odběratelů plynu na území ČR. Pro včasné rozhodnutí o efektivní regulaci dodávek je nezbytné disponovat aktuálními a přehlednými informacemi i z úrovně Evropské komise, které umožní správně odhadnout rozsah a dopad problému, včetně jeho možné délky trvání. Tyto požadavky splňuje již dříve dohodnutý „Mechanismus včasného varování“, který je nástrojem pro předávání včasných a přehledných informací.

4.1.3 Síťové tarify a tarify LNG (zkapalněný zemní plyn) uplatňované za připojení a přístup

Regulovaný a neregulovaný přístup k zásobníkům plynu

V oblasti přístupu ke skladovacím kapacitám je v národní legislativě zakotvena pro provozovatele zásobníků plynu povinnost prodeje uvolněné nebo nové skladovací kapacity formou elektronické aukce.

V roce 2014 uskutečnili provozovatelé zásobníků plynu celkem 16 aukcí na prodej skladovací kapacity. Nabídli v nich různé kombinace provozního objemu, těžební a vtláčecké kapacity, samostatnou skladovací kapacitu a výkony, a to jak na pevné, tak i na přerušitelné bázi. Celkově v roce 2014 provozovatelé podzemních zásobníků plynu vyhlásili jedenáct aukcí na prodej roční skladovací kapacity, zbývající aukce na prodej skladovací kapacity byly vyhlašovány na kratší období. Přehled úspěšných aukcí včetně konečné ceny a nabízeného skladovacího objemu je uveden v tabulce 5.

Tabulka 5: Přehled úspěšných aukcí na roční skladovací kapacitu uskutečněných v roce 2014

Datum konání aukce	Společnost	Konečná cena	Nabízený objem
14. 1. 2014	RWE Gas Storage, s.r.o.	0,59 Kč/m ³	1,1 mil. m ³
16. 1. 2014	RWE Gas Storage, s.r.o.	0,78 Kč/m ³	3 mil. m ³
17. 2. 2014	RWE Gas Storage, s.r.o.	0,69 Kč/m ³	21 mil. m ³
3. 3. 2014	RWE Gas Storage, s.r.o.	0,69 Kč/m ³	60 mil. m ³
11. 3. 2014	MND Gas Storage a.s.	0,88 Kč/m ³	1 mil. m ³
2. 6. 2014	RWE Gas Storage, s.r.o.	0,73 Kč/m ³	100 mil. m ³
27. 6. 2014	RWE Gas Storage, s.r.o.	0,79 Kč/m ³	91 mil. m ³
25. 7. 2014	RWE Gas Storage, s.r.o.	0,87 Kč/m ³	25 mil. m ³
19. 9. 2014	RWE Gas Storage, s.r.o.	1,09 Kč/m ³	25 mil. m ³
26. 9. 2014	RWE Gas Storage, s.r.o.	0,88 Kč/m ³	15 mil. m ³

Zdroj: RWE Gas Storage, s.r.o., MND Gas Storage a.s.

LNG není pro ČR v současnosti relevantní.

Tarify

V souladu s § 17 odst. 11 EZ reguluje ERÚ ceny za přepravu plynu, distribuci plynu a ceny za činnosti operátora trhu. Podle ustanovení § 17 odst. 11 energetického zákona má ERÚ dále pravomoc formou věcně usměrňovaných cen regulovat ceny dodavatele poslední instance.

Při stanovení regulovaných cen za přepravu a distribuci plynu a cen za činnosti operátora trhu v plynárenství v roce 2014 vycházel ERÚ z vyhlášky č. 140/2009 Sb., o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen, ve znění pozdějších předpisů.

Pro III. regulační období byl uplatněn princip regulace revenue-cap, který spočívá v nastavení jednotlivých parametrů na začátku regulačního období a jejich každoročních úpravách. Z důvodu zajištění stabilního prostředí pro všechny účastníky trhu s plynem je metodika regulace po celé regulační období neměnná.

Stanovení příslušných regulovaných cen přepravy vychází z upravených povolených výnosů provozovatele přepravní soustavy, které jsou rozděleny dle předpokládaného využití na jednotlivé vstupní a výstupní body přepravní soustavy. Cena za přepravu plynu do tzv. domácího bodu je integrována do cen za distribuci plynu, je tedy zákazníkům účtována jako součást ceny za distribuci.

Ceny za přepravu plynu se skládají z fixní a variabilní části. Pevnou složku představuje platba za rezervovanou pevnou přepravní kapacitu. Variabilní složka ceny je stanovena s ohledem na pokrytí nákladů provozovatele přepravní soustavy spojených se skutečně přepraveným množstvím plynu.

Pro jednotlivé provozovatele distribučních soustav jsou stanoveny upravené povolené výnosy, na základě vyhlášky č. 140/2009 Sb., o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen, ve znění pozdějších předpisů. Tyto upravené povolené výnosy jsou následně alokovány na jednotlivé kategorie zákazníků, dle rezervované distribuční kapacity a plánované množství distribuovaného plynu.

Každému provozovateli regionální distribuční soustavy jsou stanoveny upravené povolené výnosy samostatně na základě jím vykázaných údajů. Výsledné ceny za distribuci plynu jsou proto určeny individuálně pro jednotlivá distribuční území příslušných provozovatelů distribučních soustav.

Ceny za distribuci plynu jsou stanovovány pro čtyři kategorie zákazníků: velkoodběratel, střední odběratel, maloodběratel a domácnost. Tyto ceny mají zpravidla dvousložkový charakter a skládají se z fixní a variabilní části. Pro velkoodběratele a střední odběratele je fixní složka ceny stanovena pomocí vzorce, který je uveden v platném cenovém rozhodnutí ERÚ a je navázána na denní rezervovanou kapacitu. Fixní složku pro maloodběratele a domácnost představuje tzv. stálý měsíční plat. Variabilní složka u všech kategorií zákazníků je dána množstvím spotřebovaného plynu a je stanovena pevnou cenou za odebraný plyn v Kč/MWh.

Poslední regulovanou cenou ERÚ jsou ceny za činnosti operátora trhu v plynárenství. Pro činnosti operátora trhu v plynárenství jsou každoročně stanovovány upravené povolené výnosy, ze kterých je stanovena cena za zúčtování prováděné operátorem trhu. Tato cena je účtována za množství spotřebovaného plynu.

Vzhledem ke skutečnosti, že v roce 2007 došlo k úplnému otevření trhu s plynem, jsou ERÚ stanovovány pouze ceny za výše uvedené činnosti nezbytné k zajištění dodávky plynu do odběrných míst zákazníků. Neregulované ceny, mezi které patří cena za komoditu, cena za

obchod a cena za strukturování a flexibilitu dodávky, jsou plně v kompetenci a strategii příslušného obchodníka s plynem.

Zamezení křížovým dotacím

V souladu se směrnicí 2009/73/ES, o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES, funguje v ČR prostředí, které zajišťuje, že nedochází k vzájemným subvencím mezi přepravními, distribučními, skladovacími, LNG a dodavatelskými činnostmi. Z tohoto důvodu došlo k právnímu oddělení držitelů licence na přepravu, distribuci a uskladňování plynu.

Energetický regulační úřad, na základě povinností vyplývajících z výše uvedené směrnice, dohlíží na dodržování pravidel zajišťující oddělené vykonávání jednotlivých licencovaných činností. V roce 2014 úřad neshledal žádné případy porušení pravidla odděleného výkonu jednotlivých licencovaných činností.

4.1.4 Přeshraniční problematika

Implementací Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/73/ES do EZ byla provozovateli přepravní soustavy stanovena povinnost zpracovávat každoročně Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy v ČR (dále jen „plán rozvoje“). Provozovatel přepravní soustavy proto v souladu s platnou legislativou předložil v roce 2014 ke schválení Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy v ČR pro roky 2015 – 2024. Zmíněný dokument byl ERÚ předložen do veřejného konzultačního procesu, v rámci něhož neobdržel od dotčených účastníků trhu s plynem žádné připomínky.

Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy analyzuje vývoj spotřeby a přiměřenost vstupní a výstupní přepravní kapacity do domácí zóny v ČR pro období let 2015 až 2024. Při jeho zpracování vycházel provozovatel přepravní soustavy ze současné a předvídatelné budoucí nabídky a poptávky po plynu. Každý investiční záměr uvedený v tomto plánu byl ze strany provozovatele přepravní soustavy posuzován z hlediska bezpečnosti provozu plynárenské soustavy, spolehlivosti dodávek plynu, vlivu na životní prostředí, dostupné technologie a ekonomické efektivity. Energetický regulační úřad posoudil soulad předloženého plánu s desetiletým plánem rozvoje plynárenských sítí na úrovni EU (Ten-Year Network Development Plan, TYNDP). Úřad neshledal nesoulad mezi výše uvedenými dvěma desetiletými plány rozvoje, ani rozpor s EZ, a proto předložený Desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy v ČR pro roky 2015 – 2024 schválil.

V roce 2014 byl dokončen investiční projekt připojení teplárny v Plané nad Lužnicí k přepravní soustavě. K významným dokončeným investičním projektům rovněž patří navýšení technické kapacity na hraniční předávací stanici Lanžhot na hodnotu 780 GWh/d. Tato nová výstupní kapacita byla společností eustream, a.s., slovenským provozovatelem přepravní soustavy, akceptována jako kapacita vstupní.

Mezi plánovaná investiční rozhodnutí patří projekt Polsko-českého obousměrného propojovacího plynovodu Stork II a navazující projekt plynovodu Moravia, jejichž zprovoznění se podle TYNDP očekává v průběhu roku 2019. V roce 2014 probíhaly práce na průzkumech a dokumentaci potřebné pro územní rozhodnutí. Projekt získal v roce 2014 grant z programu CEF (Connecting Europe Facility) na další fázi přípravných prací. Definitivní investiční rozhodnutí společnosti NET4GAS, s.r.o., o projektech by mělo být přijato v průběhu roku 2015. Cílem projektu je přispět k:

- zabezpečení výstupní kapacity pro oblast severní Moravy,

- zvýšení spolehlivosti přepravy a bezpečnosti dodávek plynu v ČR, zejména v regionu severní a střední Moravy,
- zvýšení možnosti vtlačení a těžby z/do přepravní soustavy,
- pokrytí a připojení nových plynových elektráren a tepláren a velkých průmyslových podniků.

Postupy pro přidělování kapacit a řízení přetížení

V souladu s požadavky nařízení EU č. 715/2009 zavedl provozovatel přepravní soustavy na hraničních předávacích bodech opatření pro přidělování kapacit v případě přetížení. Ze zprávy předložené v souladu s Postupy pro řízení překročení kapacity (CMP) vyplývá, že na hraničních předávacích bodech mezi přepravní soustavou ČR a přepravními soustavami okolních států nenastal stav, který by vyžadoval uplatnění některého z postupů stanovených CMP.

Od 1. října 2014 začal provozovatel přepravní soustavy na hraničním předávacím bodě Hora Svaté Kateřiny uplatňovat mechanismus dynamické realokace kapacit. Tímto opatřením je na základě požadavku uživatelů přepravní soustavy schopen jednostranně navýšit velikost technické kapacity na příslušném vstupním hraničním bodě.

Spolupráce s ostatními regulačními orgány a agenturou ACER

Dne 31. října 2013 obdržel ERÚ společnou žádost o investici podanou, podle čl. 12 nařízení č. 347/2013 a kterým se zrušuje rozhodnutí č. 1364/2006/ES a mění nařízení (ES) č. 713/2009, (ES) č. 714/2009 a (ES) č. 715/2009, českým provozovatelem přepravní soustavy NET4GAS, s.r.o., a polským provozovatelem přepravní soustavy GAZ-SYSTEM S.A., ve které oba provozovatelé přepravních soustav žádali, *aby Energetický regulační úřad přijal koordinované rozhodnutí o přeshraničním přidělení investičních nákladů projektu Polsko-českého obousměrného propojovacího plynovodu Stork II podle předloženého návrhu a o jejich začlenění do cen za přepravu plynu.*

Podaná žádost měla přeshraniční význam, a proto ve smyslu § 17 odst. 7 písm. o) EZ (a tedy čl. 41 odst. 1 písm. c) směrnice 2009/73/ES, bylo rozhodnutí předem konzultováno s regulačními orgány dalších členských států. V návaznosti na výsledky konzultací mezi zástupci ERÚ, polského regulátora (URE), předkladatelů uvedeného projektu a agentury ACER vydal ERÚ ohledně této žádosti dne 17. října 2014 správní rozhodnutí, které nabylo právní moci rozhodnutím předsedkyně úřadu dne 10. prosince 2014.

V návaznosti na iniciativu relevantních ministerstev zemí Visegrádské čtyřky, V4 Gas fora a maďarského předsednictví V4 se zástupci ERÚ účastnili jednání a řešení dílčích úkolů zaměřených na problematiku týkající se regionálních projektů, jejichž cílem je vytvořit obchodní region v rámci několika zemí. V této souvislosti zůstává pro ČR relevantní projekt integrace na bázi zemí Visegrádské čtyřky. Na maďarské předsednictví této iniciativy navázalo ve druhé polovině roku 2014 slovenské předsednictví. Zástupci ERÚ se účastnili jednání a řešení dílčích úkolů zaměřených na problematiku vypracování společného plánu preventivních opatření a plánu pro stav nouze a spolupráci na implementaci síťových kodexů, které jsou prioritou slovenského předsednictví.

Energetický regulační úřad byl také přizván do pracovní skupiny zabývající se integrací trhů s plynem mezi ČR a Rakouskem. Vzniklá skupina je reakcí na politickou iniciativu na ministerské úrovni a vychází z projektu CEETR, který však byl přerušen. Cílem skupiny složené ze zástupců obou regulačních úřadů a provozovatelů přepravních soustav je diskuse o možných konceptech integrace trhů s plynem mezi těmito zeměmi.

V rámci každodenní agendy probíhala spolupráce uvnitř jednotlivých pracovních skupin CEER, ACER a pracovních skupin pod patronací EK. Pracovníci ERÚ se také osobně účastní jednání těchto pracovních skupin. Klíčovými tématy bylo vyhodnocování projektů společného zájmu, především pak participace na jednáních zaměřených na přípravu metodiky pro vyhodnocování projektů nominovaných do druhého celounijního seznamu projektů společného zájmu a spolupráce na přípravě aktualizovaného cílového modelu trhu s plynem. Další spolupráce spočívala ve sběru a vyhodnocování dat, analýze stavu vnitřního trhu s plynem, přípravu rámcových pokynů a kodexů sítě a řešení formálních i neformálních otázek.

4.1.5 Soulad s dalšími právními předpisy (compliance)

Energetický regulační úřad vykonává své pravomoci na základě příslušných ustanovení EZ, kde jsou stanovena práva a povinnosti vyplývající z příslušných ustanovení unijních předpisů, tedy směrnice 2009/73/ES, nařízení 715/2009/ES, nařízení 713/2009/ES a nařízení 994/2010. Právní předpisy ČR jsou s těmito unijními předpisy plně v souladu, a to díky novelizacím EZ a prováděcích vyhlášek.

Energetický regulační úřad zajišťuje, aby provozovatelé přepravní a distribuční soustavy a případně příslušní vlastníci soustavy, jakož i všechny plynárenské podniky plnili své povinnosti vyplývající z relevantních právních předpisů jak na evropské, tak na národní úrovni.

Úřad dále vykonává své kontrolní pravomoci na základě příslušných ustanovení EZ tak, aby bylo zajištěno efektivní monitorování dodržování povinností všemi účastníky trhu s plynem vyplývajících z právních předpisů evropského i národního práva, z relevantních právně závazných rozhodnutí úřadu nebo agentury, a ukládá účinné, přiměřené a odrazující sankce plynárenským podnikům, které poruší své povinnosti. Energetický regulační úřad dohlíží na soulad činnosti přepravní společnosti a distribučních společností, vlastníků soustav a soutěžitelů v plynárenství s příslušnými právními předpisy EU, včetně přeshraniční problematiky. K tomuto účelu především monitoruje a dohlíží na dodržování příslušných ustanovení EZ týkající se nezávislosti provozovatele přepravní soustavy, jakož i rozhodnutí o certifikaci. Pro případ zjištění porušení příslušných ustanovení energetického zákona v této oblasti je ERÚ jednak nadán pravomocí udělit odpovídající sankce stanovené právním řádem v souladu s čl. 41 odst. 4 písm. d) směrnice 2009/73/ES, jednak pravomocí certifikát nezávislosti za zákonem stanovených podmínek zrušit.

Pokud jde o plnění závazných rozhodnutí agentury a EK ze strany ERÚ, v roce 2014 nebyla takováto rozhodnutí vůči úřadu učiněna.

4.2. Prosazování hospodářské soutěže

4.2.1 Velkoobchodní trhy

4.2.2.1 Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

Energetický regulační úřad ani jiná instituce v ČR nestanovuje ani neovlivňuje výši velkoobchodní ceny služeb dodávky plynu. Protože je trh s plynem plně liberalizován, funguje na něm rozvinuté konkurenční prostředí. Ceny služeb dodávky plynu závisejí pouze na vzájemné dohodě mezi subjekty a na aktuální situaci na trhu. To, jaké ceny nabízejí dodavatelé plynu, závisí především na jejich obchodní politice a na tom, za jaké ceny se jim podaří plyn a související služby pořídit.

Obchodníci mohou plyn na velkoobchodním trhu pořizovat prakticky třemi způsoby – nákupem na základě dlouhodobých kontraktů, nákupem na komoditních burzách nebo nákupem od jiného obchodníka.

Dlouhodobé kontrakty vznikly původně v 70. letech 20. století z důvodu zajištění financování budovaných plynovodů. Ceny plynu dodávaného podle dlouhodobých kontraktů byly odvozovány od cen konkurenčních paliv, kterými v době vzniku těchto kontraktů byly topné oleje a uhlí. Tyto cenové vzorce pracují obvykle s průměrnými cenami komodit za delší časové období (6 až 9 měsíců) z důvodu zajištění vyšší stability vzorcových cen jak při poklesu, tak při nárůstu cen konkurenčních paliv. Aktuální ceny ropných produktů se tedy ve vzorcových cenách projevují právě s tímto zpožděním.

Současný trend je však takový, že obchodníci s plynem od cenových vzorců buď zcela ustupují, nebo mění jejich strukturu tak, aby odpovídala reálné situaci na trhu s plynem. Důsledkem tohoto chování je stav, kdy ceny ropy mají v současné době mnohem menší vliv na ceny plynu, než měly např. před rokem či dvěma. Větší část objemu plynu je nakupována a prodávána na komoditních burzách nebo na volném trhu, kde jsou ceny ovlivňovány především nabídkou a poptávkou, nikoli cenami ropy.

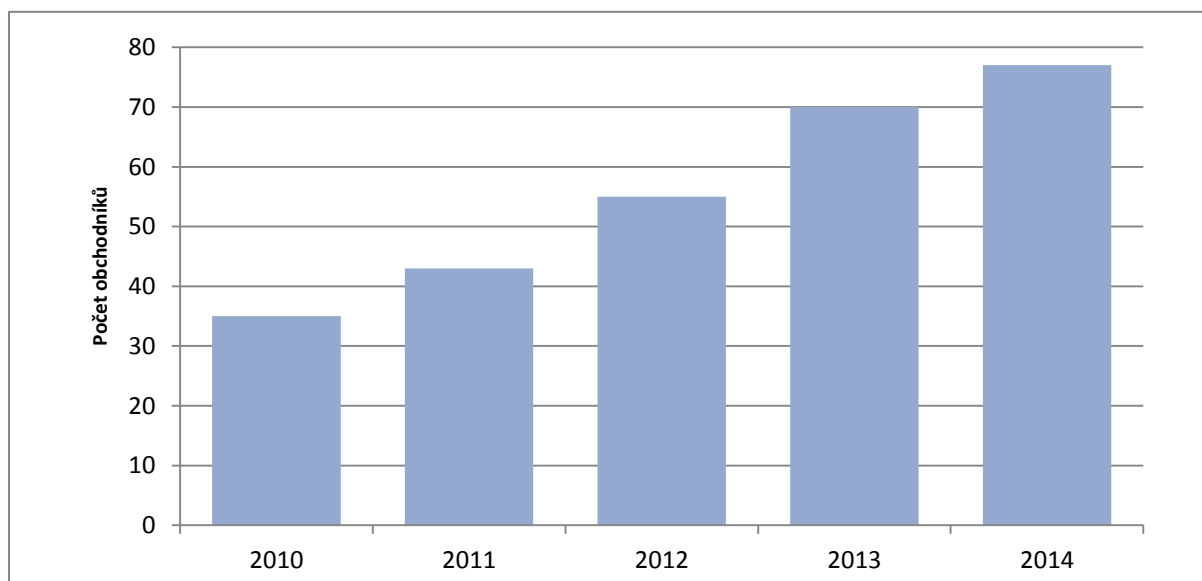
Denní a vnitrodenní trh s plynem

Společnost OTE, a.s., působící v ČR na trhu s elektřinou od roku 2001 a na trhu s plynem pak od roku 2010, je podle § 20a EZ držitelem licence na činnosti operátora trhu, která zahrnuje povinnost organizovat krátkodobý trh s elektřinou a plynem v ČR.

Organizovaný krátkodobý trh s plynem spuštěný v roce 2010 ve formě denního a vnitrodenního trhu představuje pro účastníky trhu díky výraznému nárůstu likvidity spolehlivou záruku, že mohou velmi flexibilně reagovat na aktuální situaci na trhu nebo v soustavě. Vnitrodenní trh s plynem působí rovněž jako cenotvorný element, kdy cena na něm realizovaná při obchodních transakcích je ve stále větší míře využívána jako podklad pro vypořádání finančních instrumentů na komoditních burzách, nebo slouží jako vodítko pro stanovení ceny jiných kontraktů. Uzavírání obchodů na vnitrodenním trhu s plynem probíhající 7 dní v týdnu, tedy i v nepracovních dnech, je založeno na principu automatického párování nabídek. Obchodování probíhá v měně euro a obchodovatelnou periodou je jeden plynárenský den. Zúčtování uzavřených obchodů je umožněno v eurech nebo českých korunách. Místem dodání plynu z uzavřených obchodů je český virtuální obchodní bod organizovaný operátorem trhu.

V roce 2014 pokračoval trend nárůstu počtu účastníků vnitrodenního trhu s plynem z předchozích let. Počet účastníků krátkodobého trhu s plynem v letech 2010 – 2014 je uveden v grafu 12.

Graf 12: Počet účastníků krátkodobého trhu s plynem v letech 2010 – 2014

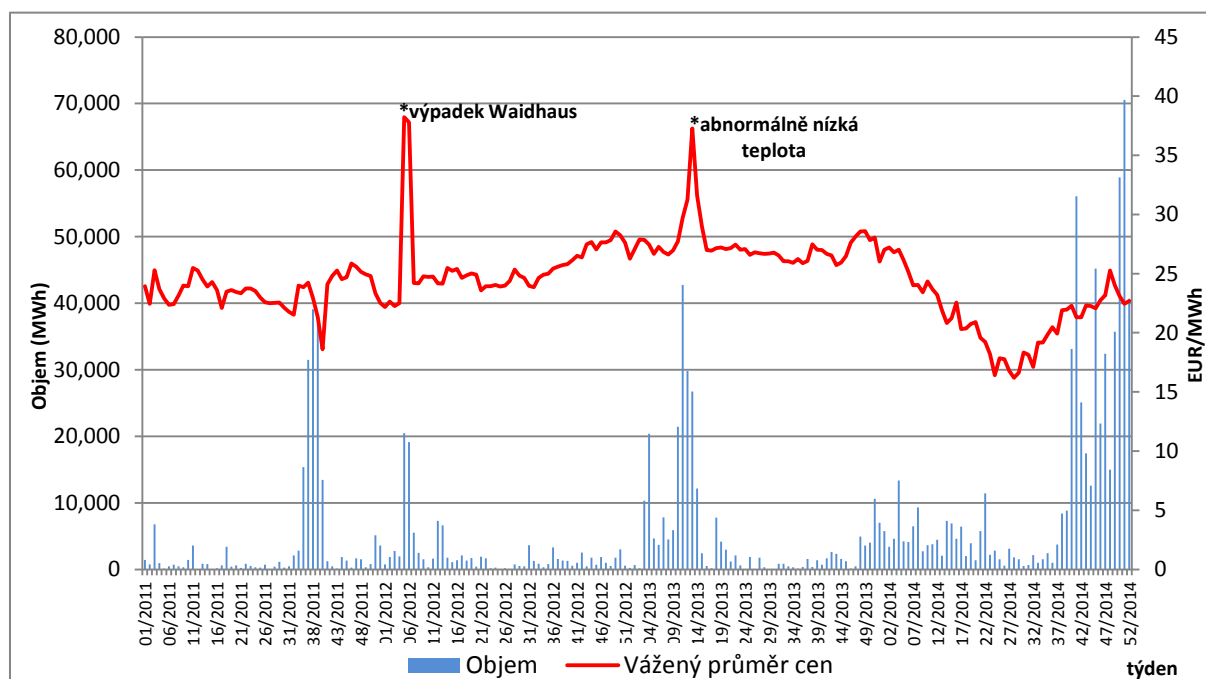

Zdroj: OTE, a.s.

Na trh v roce 2014 vstoupilo 15 nových obchodníků a 8 obchodníků z trhu odešlo nebo zaniklo v důsledku fúze s jinou společností. K 31. 12. 2014 proto působilo na vnitrodenním trhu s plynem celkově 77 účastníků. Jejich počet se postupně přibližuje počtu účastníků na trhu s elektřinou. Organizovaný krátkodobý trh s plynem se tak rozvinul v platformu, na níž lze realizovat obchodní záměry.

V souvislosti s kontinuálním růstem počtu účastníků vnitrodenního trhu s plynem došlo i k výraznému oživení zobchodovaného objemu plynu. V průběhu roku 2014 bylo na této platformě zobchodováno celkem 662 GWh plynu za celkem 14,8 mil. EUR. To představuje meziroční nárůst o 146 procent oproti roku 2013. Průměrná cena obchodovaného plynu na vnitrodenním trhu v roce 2014 činila 22,46 EUR/MWh. Objem zrealizovaných obchodů a vážený průměr cen v rámci vnitrodenního trhu s plynem v letech 2010 – 2014 je uveden v grafu 13.

Graf 13: Objem zrealizovaných obchodů a vážený průměr cen v EUR/MWh v rámci vnitrodenního trhu s plynem v letech 2010 – 2014

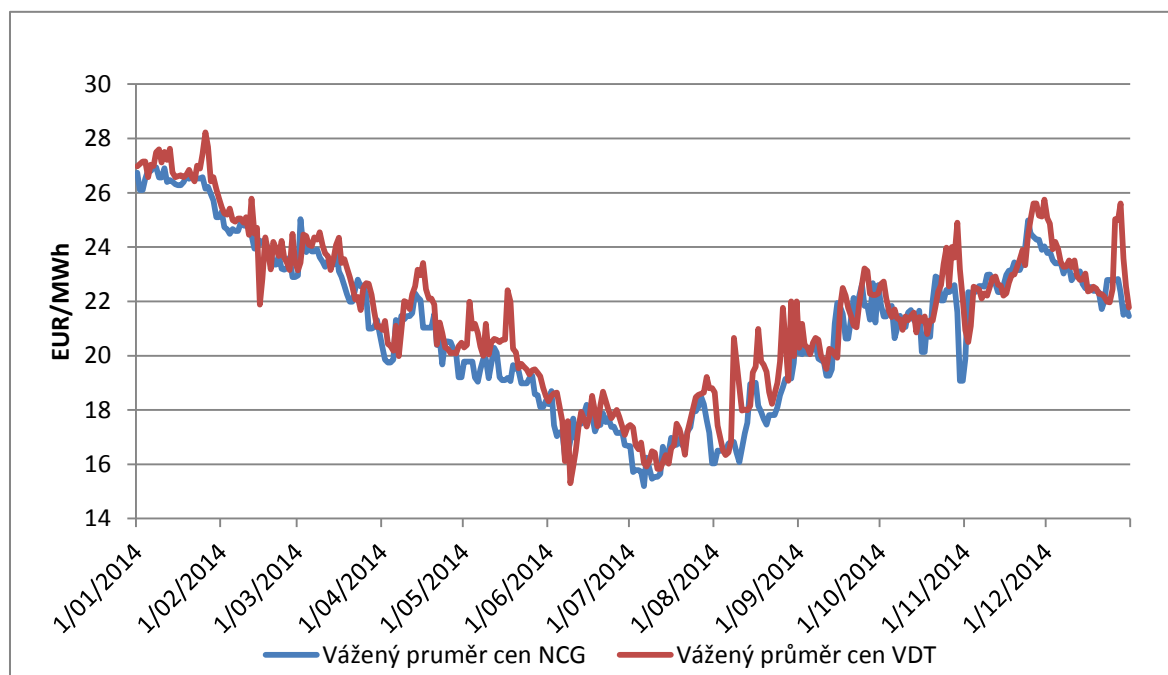

Zdroj: OTE, a.s.

V časovém průběhu objemu obchodů lze identifikovat dvě výrazné odchylky. První z nich nastala v roce 2012, kdy došlo k výpadku dodávek plynu přes vstupní hraniční bod Waidhaus. Druhým výkyvem je situace v první polovině roku 2013, kdy z důvodu nízkých teplot v období vtláče sezóny byli obchodníci nuceni poptávat plyn pro pokrytí dodávky na spotových trzích. V obou těchto případech korektně zafungovaly tržní mechanismy a díky likviditě vnitrodenního trhu s plynem došlo k sesouhlasení nabídky a poptávky.

Vážený průměr cen vnitrodenního trhu s plynem organizovaného OTE, a.s., v roce 2014 kopíroval průběh váženého průměru cen porovnatelného produktu platformy NCG obchodovaného na spotovém trhu v rámci burzy European Energy Exchange AG (EEX). Porovnáním váženého průměru cen zrealizovaných obchodů v roce 2014 na vnitrodenním trhu a na NCG, který je uveden v grafu 12, lze konstatovat, že ceny zobchodovaného plynu na vnitrodenním trhu s plynem odpovídají cenám platformy NCG, jež je obecně považována za likvidnější. Z pohledu roku 2014 je možno organizovaný vnitrodenní trh s plynem označit za životaschopnou obchodní platformu, která má potenciál dalšího významného růstu v kontextu dalšího rozvoje trhu s plynem v ČR.

Graf 14: Porovnání váženého průměru cen VDT a NCG v EUR/MWh

Zdroj: OTE, a.s.

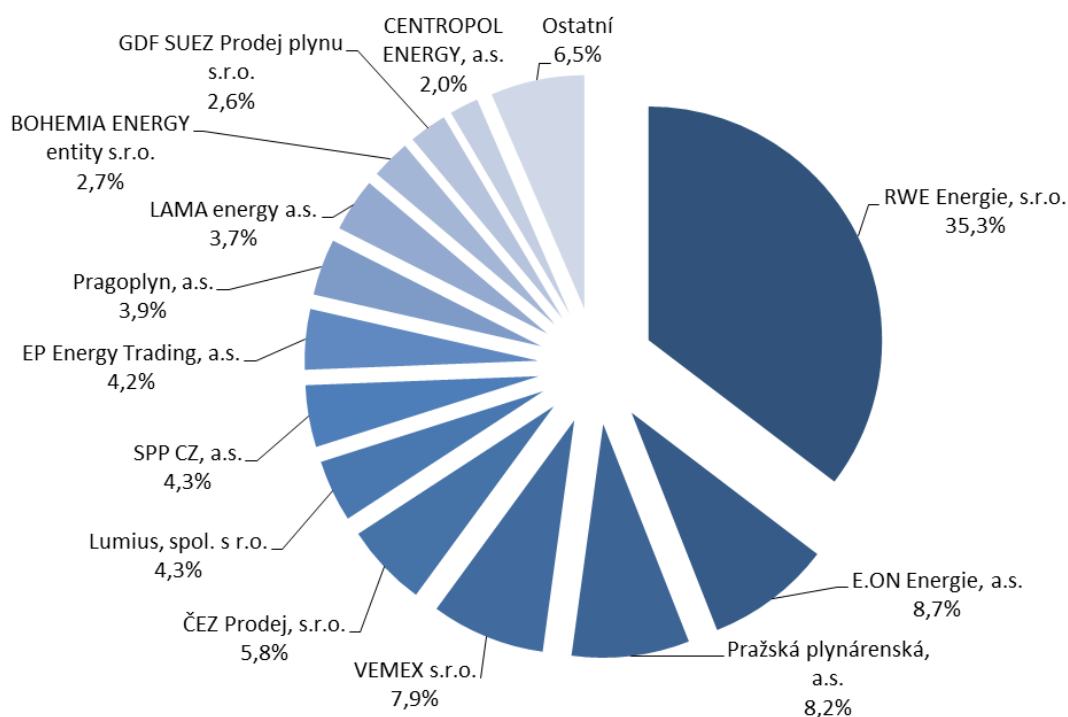
4.2.2 Maloobchodní trhy

4.2.2.2 Sledování úrovně cen, úrovně transparentnosti, úrovně a efektivnosti otevření trhu a hospodářské soutěže

V roce 2014 evidoval ERÚ 59 aktivních obchodníků s plynem, kteří vykazali dodávky plynu zákazníkům. Oproti předchozímu roku tedy došlo k mírnému poklesu jejich počtu – ubyli tři obchodníci. Potvrzuje se tak trend patrný již v minulých letech. Trh s plynem dospěl po liberalizaci započaté v letech 2005 – 2007 do fáze, kdy je konkurenční prostředí plně rozvinuté a nové subjekty již na takovém trhu budou velmi složitě hledat prostor pro své obchodní aktivity. V minulých letech těžili alternativní dodavatelé převážně z odlivu zákazníků od tradičních původních obchodníků. Tento jev se dominantním dodavatelům daří v posledních letech odvracet aktivnějším přístupem k zákazníkům a nabídkou komplexnějšího zákaznického servisu. Někteří zákazníci, nespokojení s alternativními dodavateli, se sami vracejí k původním obchodníkům s plynem. Potvrdila se tak správnost nastavení trhu s plynem a jeho orientace na tržní mechanismy, které samy trh čistí a umožňují tlak na ceny.

V roce 2014 měl největší podíl na trhu z hlediska dodaného množství plynu zákazníkům obchodník RWE Energie, s.r.o., který zákazníkům dodal 35,3 procenta plynu spotřebovaného v ČR. Druhým největším dodavatelem z pohledu množství plynu byla společnost E.ON Energie, a.s., s 8,7 procentním podílem. Následoval obchodník Pražská plynárenská, a.s., s 8,2 procentním podílem. Detailnější přehled obchodníků a jejich podílů na dodávkách plynu je uveden v následujícím grafu 15.

Graf 15: Podíl obchodníků na dodávkách plynu v roce 2014

Zdroj: ERÚ

Stejně jako v předchozích letech, i v roce 2014 zůstala část zákazníků vázána smlouvami na dobu určitou. Za předčasné ukončení takové smlouvy může být zákazníkům účtována sankce a změna dodavatele se v takových případech často stává nevýhodnou. Počet zákazníků, kteří mají možnost a jsou ochotní změnit obchodníka, je proto oproti předchozím letům nižší.

Energetický regulační úřad evidoval ke konci roku 2014 celkem 2 849 162¹⁵ zákazníků odbírajících plyn. Proti roku 2013 se tedy snížil počet zákazníků o 11 183, což představuje úbytek o 0,4 procenta.

Nejpočetnější skupinu odběratelů tvoří zákazníci kategorie domácnost. Těchto zákazníků bylo v roce 2014 celkem 2 642 898. Následovala skupina zákazníků kategorie maloobtěr (tj. podnikající fyzická nebo právnická osoba s ročním odběrem do 630 MWh) se 197 824 zákazníky. V kategorii střední odběratel (tj. podnikající fyzická nebo právnická osoba s ročním odběrem mezi 630 a 4200 MWh), bylo zařazeno 6 841 zákazníků a v kategorii velkoobtěr (tj. zákazník s ročním odběrem nad 4200 MWh) bylo evidováno 1 599 odběratelů.

V roce 2014 změnilo dodavatele plynu 200 389 zákazníků, tj. o cca 97 tisíc méně než v roce 2013. Nejvíce změn v počtu 174 783 bylo uskutečněno u zákazníků kategorie domácnost, což představuje 87,2 procenta všech změn.

¹⁵ Čísla uváděná v Národní zprávě vycházejí z údajů uvedených v roční zprávě o provozu za rok 2014.

V této souvislosti považujeme za nezbytné upozornit, že ve Zprávě o činnosti a hospodaření za rok 2014 jsou uvedena čísla vycházejí z údajů uvedených v měsíční zprávě za prosinec 2014.

U kategorie maloodběratel se uskutečnilo 23 704 změn dodavatele plynu, tj. 12 procent z jejich celkového počtu; v kategorii střední odběratel bylo 1 572 změn dodavatele plynu; z velkoodběratelů změnilo dodavatele plynu 330 zákazníků.

U všech kategorií zákazníků se nejvíce změn dodavatele plynu uskutečnilo v lednu, protože zákazníci často uzavírají smlouvy na dodávku plynu s délkou trvání na jeden kalendářní rok nebo reagují na změny ceníků a právě od 1. ledna mění obchodníka na následující období.

Vývoj počtu změn dodavatele plynu od začátku liberalizace trhu s plynem v ČR u kategorie domácnost je uveden v tabulce 6 a v grafu 16.

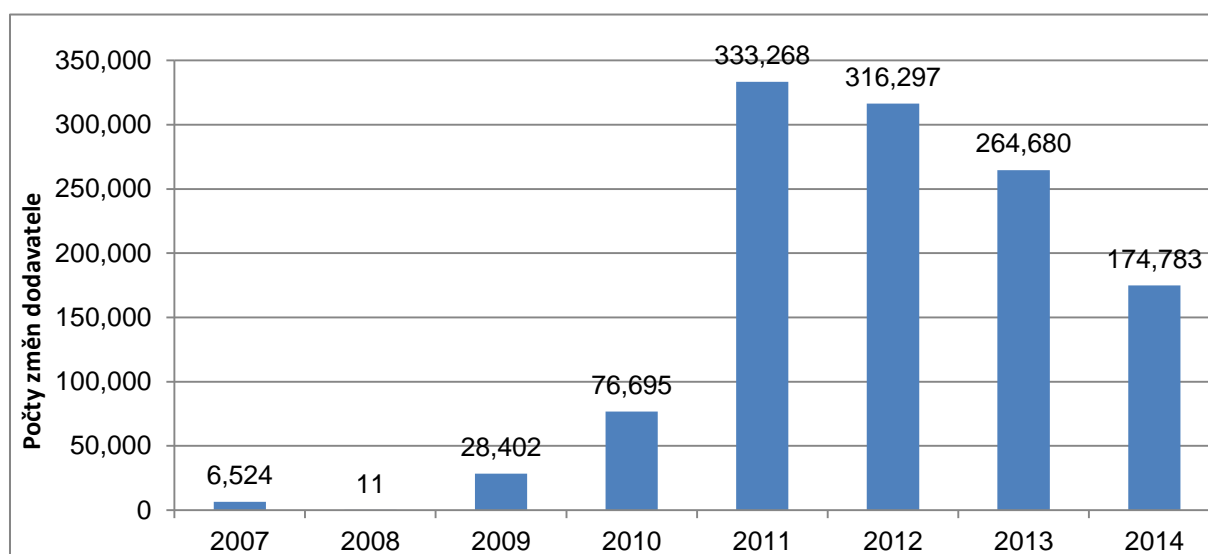
Tabulka 6: Změny dodavatele plynu

Typ odběru	2013	2014	2014	2014
	počet změn dodavatele	počet změn dodavatele	celkový počet odběrných míst	Switching* [%]
Velkoodběratelé	449	330	1 599	20,7
Střední odběratelé	3 061	1 572	6 841	23,0
Maloodběratelé	29 091	23 704	197 824	12,0
Domácnosti	264 680	174 783	2 642 898	6,6
Celkem	297 281	200 389	2 849 159	7,0

Zdroj: ERÚ

Pozn.: * Switching – poměr mezi počtem změn dodavatelů plynu za rok a celkovým počtem odběrných míst v uvedeném roce.

Graf 16: Roční změny dodavatele plynu u kategorie domácnost

Zdroj: ERÚ

Cena za distribuci plynu zahrnující přepravu plynu zákazníkům v ČR klesla v průměru o 5,75 procenta oproti cenám v roce 2013. Z regulovaných složek ceny tvoří nejvyšší podíl v ceně dodávky plynu cena za distribuci, přičemž pro rok 2014 na její snížení měly vliv následující faktory:

- pokles nákladů souvisejících s pořízením plynu na ztráty a vlastní technologickou spotřebu,
- pokles míry výnosnosti aktiv,

- pokles ceny za přepravu plynu do domácího bodu (vyvolaný poklesem nákladů na zajištění služby flexibility pro rok 2014).

4.2.2.2 Doporučení k cenám dodávek, provádění šetření a uplatňování opatření k prosazování efektivní hospodářské soutěže

V souladu se směrnicí 2009/73/ES zajišťuje ERÚ taková pravidla, která vedou ke konkurenčnímu a bezpečnému trhu s plynem. Tento trh je od roku 2007 zcela liberalizován a ERÚ reguluje pouze tu jeho část, kde není z technických nebo organizačních důvodů možná konkurence (přeprava, distribuce, činnost operátora trhu). Na trhu s plynem v ČR působí dlouhodobě více než 50 obchodníků s plynem, kterým energetická legislativa zaručuje nediskriminační přístup k zákazníkům, a jejichž obchodní strategie se značně liší. Rozvinuté konkurenční prostředí na trhu s plynem umožňuje zákazníkům zvolit si z dostatečně velkého množství nabídek tu nejvhodnější.

Energetický zákon a z něj vycházející prováděcí právní předpisy zaručují všem zákazníkům právo změny dodavatele plynu. Tato změna je bezplatná. Při dodržení stávajících obchodních podmínek má tedy každý zákazník možnost zvolit si svého dodavatele plynu.

Bezpečnost dodávek plynu a kvalita služeb souvisejících s dodávkou plynu jsou definovány prováděcími právními předpisy.

Pro případ úpadku některého z obchodníků jsou stanoveni dodavatelé poslední instance, kteří zajišťují kontinuitu dodávek plynu v případech, kdy původní obchodník přestal být schopen zajistit a dodat odpovídající množství plynu a související služby pro své zákazníky. Dodavatel poslední instance zabezpečuje dodávky plynu až na dobu 6 měsíců zákazníkům se spotřebou za posledních 12 měsíců nejvýše 60 tis. m³. V roce 2014 nebyl institut dodavatele poslední instance využit.

V odvětví plynárenství směřovala kontrolní šetření ERÚ zejména ke kontrolám činnosti obchodníků s plynem při sjednávání změn dodavatelů plynu. Dále bylo dozorováno dodržování práv a povinností obchodníků s plynem, podmínky dodržování standardů kvality dodávky a služeb v plynárenství společně se zjišťováním technického stavu zařízení, prostřednictvím něhož byl dodáván plyn konečným zákazníkům.

Specifickým okruhem prováděné kontrolní činnosti v plynárenství byly kontroly povinností vlastníků nemovitostí, do nichž je zákazníkům dodáván plyn. Kontroly se zaměřovaly na udržování společného odběrného zařízení sloužícího pro dodávku plynu ve stavu, aby odpovídal právním předpisům, technickým normám a technickým pravidlům umožňujícím bezpečnou a spolehlivou dodávku plynu tak, aby se nestalo příčinou ohrožení života, zdraví či majetku osob.

Zároveň byly na základě vnějších podnětů obsažených ve spotřebitelských podáních prováděny kontroly zaměřené ke splnění povinností držitelů licencí poskytnout při nabídce a prodeji plynu spotřebiteli úplné informace tak, aby měl možnost seznámit se s konečnou nabídkovou cenou (zahrnující všechny daně, cla a poplatky) před sjednáním smlouvy o sdružených službách dodávky zemního plynu a ke splnění povinnosti související s včasným uveřejňováním změn cen za dodávky plynu.

5. Ochrana spotřebitele a řešení sporů v elektroenergetice a plynárenství

5.1 Ochrana spotřebitele

Česká republika již v předchozích obdobích podpořila postavení spotřebitele, když rozšířila práva spotřebitelů s cílem zabezpečit vysokou úroveň jeho ochrany, zejména s ohledem na transparentnost smluvních podmínek, obecných informací, usnadnění procesu přechodu k jinému dodavateli, a to především právní úpravou ustanovení § 11a EZ, kterým jsou do vnitrostátního právního řádu transponována ustanovení čl. 3 odst. 7 směrnice 2009/72/ES a čl. 3 odst. 3 směrnice 2009/73/ES ve spojení s Přílohou I.

Ustanovení § 11a EZ, s ohledem na výše uvedené, ve smyslu ochrany spotřebitele zakládá spotřebiteli určitá práva a ukládá obchodníkům jim odpovídající povinnosti. Obchodník je v souladu s tímto ustanovením povinen uveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup uplatňované podmínky dodávek plynu a elektřiny a ceny za dodávku plynu a elektřiny nejpozději 30 dnů přede dnem účinnosti těchto změn. Ustanovení § 11a EZ dále ukládá obchodníkovi povinnost spotřebiteli umožnit neznevýhodňující výběr způsobu platby za dodaný plyn či elektřinu. Při účtování zálohových plateb na dodávku plynu či elektřiny je obchodník povinen stanovit zálohové platby v rozsahu spotřeby za předchozí srovnatelné zúčtovací období, nejvýše však v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby plynu či elektřiny na následující zúčtovací období.

Co se týče práv spotřebitele, pak zmíněné ustanovení spotřebiteli zakládá právo odstoupit od smlouvy bez smluvní pokuty v případě nesouhlasu se změnou smluvních podmínek nebo se zvýšením neregulované části ceny za dodávku plynu či elektřiny. Upravuje dále lhůty pro uplatnění tohoto práva na odstoupení a účinnost písemného odstoupení, kdy i spotřebitel má právo určit si den účinnosti odstoupení.

Energetický zákon nedefinuje pojem zranitelného zákazníka. Pokud se jedná o spotřebitele, které lze považovat za tzv. sociálně slabé, jsou některá opatření k jejich ochraně či podpoře jejich práv upravena na úrovni obecně závazných právních předpisů v oblasti práva sociálního zabezpečení.

Dalším aspektem směřujícím ke zvýšení ochrany je možnost přístupu spotřebitelů k objektivním a transparentním údajům o jejich spotřebě energií, souvisejícím cenám a nákladům na služby.

K zabezpečení oprávněných zájmů spotřebitelů v souvislosti s jejich právem být řádně informován o své spotřebě energie je ERÚ zmocněn podle § 98a odst. 2 písm. j) energetického zákona stanovit prováděcím právním předpisem náležitosti vyúčtování dodávek elektřiny, plynu nebo tepelné energie a souvisejících služeb. Energetický regulační úřad na základě tohoto zmocnění vydal již v předchozím období vyhlášku č. 210/2011 Sb., ve které je upraven rozsah, náležitosti a termíny vyúčtování dodávek energií a souvisejících služeb. Je předpoklad, že vyúčtování bude zpřehledněno a zestručněno tak, aby bylo pro spotřebitele přehledné a srozumitelné

V souvislosti s rozšířením zákonné úpravy v otázkách ochrany spotřebitele vytvořil ERÚ již v předchozím období Oddělení ochrany spotřebitele, jehož úkolem je přijímat a řešit podání, dotazy, podněty, žádosti a stížnosti spotřebitelů. Rovněž byl vytvořen útvar energetického ombudsmana, podrobněji viz kapitola 5. 2

Dále na základě ustanovení § 17 odst. 7 písm. l) a q) energetického zákona ERÚ zveřejňuje doporučení ohledně tvorby cen plynu pro domácnosti a spolupracuje s občanskými

sduženými a jinými právníckými osobami založenými za účelem ochrany práv spotřebitelů energií.

ERÚ obdržel v roce 2014 4 638 stížností, z toho 2 645 z nich se vztahovalo na elektřinu a 1 993 na plyn. Nejvíce stížností se jak u elektřiny, tak u plynu týkalo smluv a prodeje (746, resp. 541), fakturace, vyúčtování a výběru dluhů (538, resp. 385) a změny dodavatele (508, resp. 392). Bližší informace jsou uvedeny v tabulce 7.

Tabulka 7: Stížnosti spotřebitelů v roce 2014

Druh stížnosti *	Stížnosti elektro		Stížnosti plyn	
	Počet	Podíl [%]	Počet	Podíl [%]
Připojení k síti	17	0,64	13	0,65
Měření	54	2,04	22	1,10
Kvalita dodávek	43	1,63	22	1,10
Nekalé obchodní praktiky	345	13,04	310	15,55
Smlouvy a prodeje	746	28,20	541	27,15
Aktivace	0	0	0	0
Odpojení z důvodu neplacení nebo pozdního placení	110	4,16	83	4,16
Fakturace/vyúčtování a výběr dluhů	538	20,35	385	19,33
Cena/tarif	267	10,09	209	10,49
Odškodnění	4	0,15	6	0,30
Změna dodavatele	508	19,21	392	19,67
Zákaznické služby	13	0,49	10	0,50
CELKEM	2645	100,00	1993	100,00

* Není vždy možné přesně určit kategorii stížnosti, proto se nejedná o zcela přesná čísla, ale spíše o kvalifikovaný odhad. Čísla nezahrnují všechna podání, ale pouze ta, která byla klasifikována jako stížnost.

5.2 Řešení sporů

Energetický regulační úřad v rámci své působnosti zejména chrání oprávněné zájmy zákazníků a spotřebitelů v energetických odvětvích.

Založení pravomoci ERÚ k rozhodování takových sporů vyplývá z ustanovení čl. 3 odst. 7 směrnice 2009/72/ES (resp. čl. 3 odst. 3 směrnice 2009/73/ES), podle kterého jsou členské státy povinny zabezpečit vysokou úroveň ochrany spotřebitele také s ohledem na zabezpečení mechanismu řešení sporů.

Novelou EZ, provedenou zákonem č. 211/2011 Sb. s účinností od 18. srpna 2011, byla v této souvislosti transponována příslušná ustanovení směrnice 2009/72/ES a směrnice 2009/73/ES ve spojení s Přílohou I. do jednotlivých ustanovení EZ.

Podle ustanovení § 17 odst. 7 písm. e) energetického zákona rozhoduje ERÚ spory mezi zákazníkem odebírajícím elektřinu nebo plyn v domácnosti nebo zákazníkem v postavení fyzické osoby nepodnikající a držitelem licence o splnění povinností ze smluv, jejichž předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny nebo plynu, dále mezi těmiž účastníky rozhoduje o určení, zda právní vztah mezi zákazníkem a držitelem licence, jehož předmětem je dodávka nebo distribuce elektřiny nebo plynu, vznikl, trvá nebo zanikl, a o poskytnutí

náhrady za nedodržení stanovených standardů kvality dodávek a služeb v elektroenergetice a plynárenství.

Podle těchto ustanovení je nezbytnou podmínkou pro zahájení řízení před ERÚ (v rámci jeho věcné příslušnosti) ve věci tzv. „spotřebitelského sporu“ návrh zákazníka, kdy takový návrh je rovněž jediným možným prostředkem, jak řízení zahájit (dispoziční procesní zásada).

Stále častěji se na ERÚ tito zákazníci obrazejí s běžnými dotazy ke změnám dodavatele elektřiny a plynu, s problémy v této oblasti a v poslední fázi i s návrhy na zahájení sporných správních řízení - do budoucna v tomto směru očekáváme vzrůstající tendenci (na ochranu spotřebitele se totiž klade důraz na národní i na evropské úrovni).

Pro zákazníky odebírající elektřinu a plyn v domácnosti představuje tato pravomoc ERÚ účinnou a efektivní ochranu jejich práv a povinností založených smlouvami o sdružených službách dodávky elektřiny a plynu. V praxi se nejvíce u správního orgánu domáhají určení o vzniku, trvání či zániku právního vztahu založeného smlouvou o sdružených službách dodávky elektřiny či plynu; méně často rozhodnutí sporu o splnění povinností z těchto smluv; v ojedinělých případech pak požadují rozhodnout o poskytnutí náhrady za nedodržení stanovených standardů kvality dodávek a služeb v elektroenergetice a plynárenství.

Energetický regulační úřad v rámci této kompetence v roce 2014 pravomocně ukončil 26 správních řízení, z toho 16 v elektroenergetice a 10 v plynárenství. Ve většině případů se v rozhodnutích deklarovalo, zda právní vztah založený smlouvou o sdružených službách dodávky elektřiny či plynu vznikl, trvá či zanikl.

Dále byl v loňském roce s ohledem na potřebu posílit ochranu spotřebitele v energetických odvětvích a zajistit tak v budoucnu mimosoudní/alternativní urovnání sporů (Alternative Dispute Resolution – ADR) zřízen v rámci ERÚ odbor energetického ombudsmana, který je přípravou pro naplnění Směrnice 2013/11/EU ze dne 21. 5. 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů. Ombudsman nemá rozhodovací pravomoc, řeší obdržené stížnosti smírnou cestou (konciliací). Pokud se nepodaří uzavřít smír, má spotřebitel možnost domáhat se svého práva soudní cestou, ale držitelé licencí doposud prakticky vždy, když to bylo jen trochu možné, ombudsmanovi vyšli vstříc a spotřebiteli vyhověli.